

Maneres d' **e**studiar en la virtualitat

Un estudi a la UOC

Francesc Roma i Casanovas

Maneres d' <i>estudiar</i> en la ~~virtualitat~~	1
Introducció	3
Justificació	4
Revisió teòrica	5
Els nous models d'estudiants.....	5
El marc institucional	8
Preguntes d'investigació.....	10
Objectius generals	11
Objectius específics	11
Disseny de la investigació	13
Tècniques i instruments.....	14
Estratègia analítica utilitzada	16
Anàlisi crítica de la metodologia emprada	16
Aspectes ètics	17
Resultats del procés d'anàlisi	18
La mostra d'estudiants.....	18
Com és el procés d'estudi que realitzen els i les estudiants de la UOC?	22
Com es representa aquest procés el professorat de la UOC?.....	31
Estudi de l'alumnat més jove	36
Discrepàncies i coincidències entre alumnat i professorat.....	39
Conclusions.....	42
Discussió	44
Perspectives d'investigació	45
Bibliografia.....	46
Annexos	47
1 - Preguntes de la fase qualitativa (exploratòria).....	47
2 - Respostes a les entrevistes exploratòries	48
3 – Enquesta alumnes.....	59
4 – Enquesta professorat	65

Introducció

Aquest estudi s'emmarca dins del màster en Educació i Noves Tecnologies impartit a la Universitat Oberta de Catalunya el curs acadèmic 2007-2008. Més en concret, forma part del seminari de recerca de 12 crèdits ECTS de l'especialitat de disseny instruccional i ha estat dirigit per la professora Georgeta Ion.

Segons el pla docent, l'objectiu d'aquest Seminari és desenvolupar un treball d'iniciació a la investigació en alguna de les línies proposades, en aquest cas, disseny instruccional.

L'estudiant haurà de plantejar el seu treball d'investigació conjuntament amb un/a professor/a responsable (ajustat a la línia d'investigació del professor/a), que supervisarà i pautarà el treball que es vagi duent a terme. L'estudiant haurà d'acordar amb aquest/a professor/a les preguntes d'investigació que pretén respondre el treball, la metodologia, els recursos necessaris i la temporalització.

El format final del treball serà el d'una memòria d'iniciació a la investigació, i es valorarà positivament l'elaboració d'un article per ser publicat en una revista científica.

Justificació

Un dels grans reptes de l'ensenyament actual és descobrir com estudien les persones que participen en algun curs. En un format presencial, aquest *descobrimet* es pot produir com a resultat de la interacció diària entre professorat i alumnat. Ara bé, en un format no presencial és molt difícil de conèixer els processos que duen als resultats finals. És cert que en algunes activitats, com per exemple els debats, es poden obtenir pistes d'aquest procés, però en tot cas no deixen de ser precisament això, pistes.

De fet, com a docents, estem molt acostumats a entendre i treballar amb els processos d'ensenyament, però ignorem bastant els processos d'aprenentatge. De tota manera, separar ambdós processos només té sentit des d'un punt de vista analític, perquè sembla clar que les persones aprenem a mida que ens ensenyen. O ens ensenyem en processos d'aprenentatge que a vegades poden ser fins i tot individuals.

Bona part de les tasques que desenvolupa qualsevol docent estan relacionades amb la planificació del procés d'ensenyament-aprenentatge. La idea que guia aquest treball és que no es pot planificar sense un coneixement adequat del procés d'aprenentatge de l'alumnat. D'aquí que es consideri que cal un gran coneixement dels processos d'estudi que segueixen les persones implicades en processos d'ensenyament-aprenentatge.

Parlem de procés d'estudi i no d'aprenentatge, perquè el que ens interessa són les accions i estratègies que es duen a terme (especialment les que impliquen relacionar-se amb altres companys i companyes), no els mecanismes (psicològics) per adquirir nous coneixements o competències. El procés d'estudi seria tot allò que un/a estudiant fa amb l'objectiu final de superar una assignatura (objectiu de tipus social) i satisfer altres objectius individuals que es puguin vehicular mitjançant aquest.

En el moment en què ens trobem, alguns experts asseguren que s'estan produint importants canvis en les maneres d'estudiar. Lligats en bona part als canvis tecnològics apareguts en la nostra societat, aquests canvis segurament acabaran donant lloc a nous tipus d'estudiants. Però, com seran els nous i les noves estudiants? I, suposant que hi hagi aquest canvi de tipologia, com i quan es produirà això en la nostra universitat?

En el fons, aquest treball intenta aportar pistes per respondre aquestes qüestions.

Revisió teòrica

Els nous models d'estudiants

Segons Marc Prensky (2001), els estudiants universitaris actuals han canviat radicalment, fins al punt que ja no són aquells estudiants per als que es va dissenyar el sistema educatiu que tenim. Bona part d'aquest canvi ha estat lligat a l'expansió de les tecnologies digitals a finals del segle XX.

A conseqüència d'això, els estudiants pensen i processen la informació de manera fonamentalment diferent dels seus antecessors. Fins i tot es podria pensar que el seu cervell ha canviat físicament.

Prensky parla de **nadius digitals**, és a dir, el nou perfil d'estudiant, i d'**immigrants digitals**. Mentre el professorat seria encara en bona part immigrant, la majoria de l'alumnat s'acostaria més al model de nadiu digital.

Entre les característiques dels nous estudiants, Prensky esmenta:

- Els nadius estan acostumats a rebre informació molt de pressa.
- Els agraden les activitats multitasca i el treball en paral·lel.
- Prefereixen els gràfics al text.
- Prefereixen els formats aleatoris (com l'hipertext).
- Funcionen millor en xarxa.
- Busquen recompenses i gratificacions freqüents i instantànies.
- Prefereixen els jocs al treball "seriós"

En canvi, els immigrants donen molt poca importància a tot això. Fins i tot, aquestes habilitats els poden arribar a faltar. Per exemple, no es creuen que els estudiants puguin aprendre de manera satisfactòria mentre veuen la tele o escolten música (perquè els immigrants són incapaços de fer-ho i no creuen que aprendre pugui ser divertit).

De fet, tal com assenyala Diana Oblinger (2003), un dels elements que caracteritza l'ensenyament actual és la seva diversitat. Segons ella, tres quartes parts de l'alumnat són estudiants "no tradicionals" (els no tradicionals serien els alumnes que no varen ingressar a la universitat quan els tocava, estudien a temps parcial, treballen a jornada completa, són independents econòmicament, tenen persones que depenen d'elles, a part del cònjuge, formen part de famílies monoparentals o

no tenen una titulació prèvia). Potser l'ensenyament més important que es desprèn del treball d'aquesta autora és que ara, més que mai, ens enfrontem amb una gran diversitat d'estudiants.

Un dels col·lectius de què parla Oblinger són els i les estudiants del mil·lenni (*millennials*). Es tracta de persones que varen néixer al 1982 o en anys posteriors, l'estil d'aprenentatge de les quals presentaria les següents peculiaritats¹:

- Prefereixen el treball en grup
- Fan servir la tecnologia
- Són multitasca
- Orientats a objectius concrets (*goal orientation*)
- Tenen actituds positives
- I un estil col·laboratiu.

El nou alumnat del mil·lenni ha crescut en un ambient tecnològicament ric i dedica una mitjana d'11 hores setmanals a estar connectats a la xarxa (possiblement perquè pensen que internet és un fet positiu, que ha incrementat les seves relacions amb els companys de classe i amb el professorat). També manifesten que internet els permet expressar idees que no haurien sortit en una classe presencial. Conscients del seu poder com a consumidors, en una cultura de consum-servei 24x7, els retards causen insatisfacció i desconexió (*disengagement*), fet que pot tenir repercussions en institucions educatives online amb servidors lents o que es col·lapsen amb facilitat.

Partint de principis semblants, Brown (2002) considera que és possible que la principal capacitat de llegir (*literacy*) del segle XXI sigui la navegació. Segons Brown, estaria apareixent una forma d'aprenentatge basat en el descobriment. D'aquesta manera, navegar per internet fusiona l'aprenentatge i la diversió, i d'aquesta manera es crea "infotainment" (infodiversió). Les noves generacions sembla que tenen un raonament que no segueix els processos de la lògica, sinó allò que Lévy-Strauss va anomenar bricolatge: fa referència a coses concretes i té relació amb les capacitats de trobar alguna cosa (objecte, eina, document) i utilitzar-lo per construir alguna cosa que es considera important. De fet la capacitat de jutjar (discriminar) resulta crítica per convertir-se en un *bricoleur* digital efectiu.

Aquests nous i noves estudiants també donen molta importància a l'acció. Naveguen i miren el que altra gent fa i després proven de fer-ho ells/elles mateixos/es. Si els dieu que es mirin un manual o que han de fer un curs, us miraran com si fóssiu dinosaures, continua Brown (2002).

Per a Peter Connor (2007) les característiques principals del nou alumnat es poden resumir així:

"Millennials" are fast, multi-tasking, high achievers who have led highly-paced, highly-structured, helicopter-parent driven lives involving plenty of positive multi-cultural exposure, group activity, and shared family time. Computer literate and techno-savvy, how they live and learn is quite different than their predecessors."

---

1 Més informació: <http://www.generationsatwork.com/articles/millennials.htm> Data de consulta 18 d'abril de 2008.

Ben McNeely (sd) planteja que en teoria la net-generació hauria d'aprendre millor mitjançant internet perquè tota la seva vida l'ha viscuda rodejada d'ordinadors i màquines. En canvi, apunta, la veritat és just la contrària:

“Net Geners like the social interaction that comes with being in class with their peers. While they may use technology in their daily lives, relationships are a driving force in the learning process.”

El que planteja McNeely és que el que és típic de les noves generacions d'estudiants és la importància que donen a la interacció social i al treball en grup. D'aquesta manera, el que demanen a la tecnologia d'ensenyament-aprenentatge és interactivitat, fet que posa en qüestió algunes maneres d'ensenyar en la virtualitat. En una línia semblant es postula el plantejament de Chris Dede (2006).

Scott Carlson (2005) exposa que els nous estudiants demanen formats més audiovisuals, bases de dades més col·laboratives i que incloguin també documents visuals:

“Fewer and fewer people know how to sit and listen. She says she and other professors have found that they can lecture for only 10 or 15 minutes before they have to break for a group discussion or an opportunity for the students to talk.”

En aquest sentit, alguns estudiants es queixen que se'ls considera com a mancats d'atenció, fins i tot com una generació psíquicament desequilibrada. També que es dediquen a fer altres coses en comptes de prestar atenció a la classe, però

“So if Millennials are caught working on a paper during a lecture, it's because they have to maximize what they get done in a given time. If they are seen constantly chatting on phones and computers, it's because the importance of networking among friends and acquaintances has been ground into them. If they balk at learning subjects that seem "unnecessary," it's because there are so many other things to do” (Carlson, 2005).

Tal com planteja Garito (2008),

“En observant la façon de "naviguer" des étudiants selon des parcours diversifiés et structurés, il est possible de constater les modifications des processus d'apprentissage. Dans les modules intégrés et ouverts l'étudiant, en effet, personnalise tous les parcours et interagit avec différents matériaux pour réaliser une stratégie d'étude multimédiale et hypertextuelle. Dans les cyber-espaces didactiques, il se crée, entre les étudiants, un esprit de groupe universel. On dépasse ainsi les frontières et on réalise une interaction entre étudiants et enseignants des différentes Universités du monde, en internationalisant la culture et le savoir et en créant une Université vraiment ouverte et démocratique, susceptible de développer de nouvelles connaissances, mais aussi de nouvelles valeurs.

L'Université qui agit à ciel ouvert, sans frontières, l'Université du Futur.”

Les expectatives, doncs, sembla que són interessants. Però, com s'està vivint aquest procés a la UOC? Si és que s'hi està produint...

El marc institucional

Quan es busca informació en el web de la UOC, hom s'adona que el model educatiu d'aquesta universitat gira entorn de què l'estudiant és el centre del procés d'aprenentatge. Si més no en teoria, a la UOC l'estudiant seria el protagonista d'un procés de formació que gràcies a les noves tecnologies no té limitacions de temps ni d'espai. Teòricament, l'estudiant gestiona el seu propi temps, planifica el seu ritme d'estudi i construeix el seu itinerari acadèmic.

El model de la UOC es basa en els següents elements:

- El **tutor** guia l'estudiant d'una manera personalitzada en el seu procés formatiu.
- El **consultor** vetlla pel progrés de l'estudiant en cadascuna de les assignatures.
- El **pla docent de l'assignatura** defineix el procés d'aprenentatge, la metodologia de treball i els criteris d'avaluació.
- L' **avaluació contínua** garanteix el progrés acadèmic i l'aprofitament del curs.
- El **Campus Virtual** és l'entorn de suport i aprenentatge des d'on es pot accedir als recursos i interactuar amb la comunitat universitària.
- Els **materials didàctics multimèdia** complementen els específics de cada assignatura.
- La **Biblioteca Virtual** permet l'accés a tots els recursos d'informació.
- Els **serveis per a la comunitat universitària** inclouen recursos, activitats i avantatges per a facilitar la seva integració a la UOC.
- Els **centres de suport** proporcionen atenció personalitzada, recursos per a l'estudi i un espai per a trobar-se amb els companys.²

No deixa de ser interessant observar com l'estudiant, que se situa en el centre, desapareix del model de la UOC així conceptualitzat. Els elements que formen aquest sistema no inclouen els i les estudiants, de manera que es pot pensar que el model de la UOC no és un model d'ensenyament-aprenentatge en xarxa. A simple vista, l'estudiant no pot aprendre res d'un/a altre/a estudiant. Per

---

2 “Nucli virtual d'aprenentatge”, document electrònic disponible a http://www.uoc.edu/portal/catala/la_universitat/model_pedagogic/nucli_virtual_aprenentatge/ Data de consulta: 17 de març de 2008.

tant, és un model d'ensenyament-aprenentatge vertical, amb rols molt diferenciats i estatus clarament marcats.

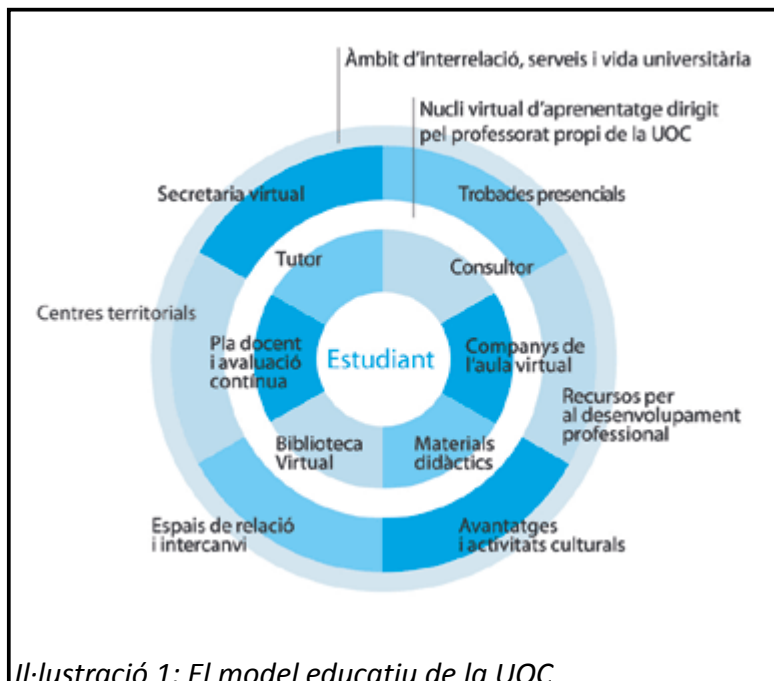
Aquesta és la teoria, fet que no invalida que en algunes assignatures s'utilitzin metodologies més horitzontals, col·laboratives o cooperatives. De fet, però, el model de la UOC segurament va néixer fa més de 13 anys i ha estat la realitat el que l'ha portat a evolucionar cap a sistemes d'ensenyament-aprenentatge menys lineals i jerarquitzats.

De fet la diferència entre una universitat formalment constituïda, com és el cas de la UOC, i altres proveïdors de formació és que el resultat administratiu del procés d'aprenentatge és un títol o diploma que permet situar-se de determinada manera davant del mercat laboral. La universitat certifica que les persones que han acabat els seus estudis han adquirit uns coneixements i unes habilitats i competències que les habiliten per a l'exercici professional.

En el marc concret de la UOC, per demostrar aquesta adquisició es poden seguir dues grans vies:

- Avaluació continuada (superació de diferents proves d'avaluació continuada)
- Examen final

Cal remarcar que dins de cadascuna d'aquestes vies poden aparèixer variants significatives.

Preguntes d'investigació

Emmarcat en aquest context humà i organitzatiu, aquesta recerca pretén respondre les següents preguntes:

- 1 Com estudien (realment) els estudiants de la UOC?
- 2 Com creu l'alumnat que hauria d'estudiar?
- 3 Fins a quin punt l'estudiant de la UOC, en el model actual
  - 3.1 gestiona el seu propi temps?
  - 3.2 planifica el seu ritme d'estudi?
  - 3.3 construeix el seu itinerari acadèmic?³, i
  - 3.4 coopera amb altres agents?
- 4 Quina imatge de la manera d'estudiar de l'alumnat té el professorat de la UOC?
- 5 Estan apareixent noves tendències pel que fa a maneres d'estudiar?
- 6 Són importants els nous i noves estudiants dins de la UOC?

---

3 Aquests són els tres punts bàsics del model de la UOC, segons "Nucli virtual d'aprenentatge", document electrònic disponible a http://www.uoc.edu/portal/catala/la_universitat/model_pedagogic/nucli_virtual_aprenentatge/ Data de consulta: 17 de març de 2008.

Objectius generals

Com s'ha vist en l'apartat anterior, la pregunta central d'aquesta recerca és esbrinar com estudien els alumnes de la UOC. Concretament es preveu treballar sobre alumnes d'estudis de primer i segon cicle (per tant, no es tindran en compte els estudiants de postgraus, del programa de doctorat, de l'Ateneu, etc.).

Els objectius generals d'aquest projecte són conèixer i analitzar

- 1 Com és el procés d'estudi que realitzen els i les estudiants de la UOC.
- 2 Com es representa aquest procés el professorat de la UOC
- 3 Si hi ha coincidència entre les expectatives i coneixements de l'alumnat i el professorat
- 4 L'existència de "nous estudiants" en el campus de la UOC

Objectius específics

Aquests objectius es poden descompondre en diferents objectius secundaris:

Pel que fa referència a l'alumnat:

- 1 Fer explícits els diferents objectius que els i les estudiants es plantegen per a cada assignatura o/i activitat d'aprenentatge (aprovar, aprendre, adquirir competències, etc.)
- 2 Conèixer, des d'una perspectiva qualitativa, el temps de dedicació a l'estudi d'una assignatura
  - 2.1 Analitzar si hi ha indicis que permetin pensar en diferències pel que fa a aquesta dedicació
- 3 Conèixer les estratègies que s'utilitzen per assolir els objectius plantejats, fent especial èmfasi en
  - 3.1 la presència d'ensenyaments cooperatius o col·laboratius (per iniciativa de l'alumnat o del professorat)
  - 3.2 les fonts d'informació utilitzades i la manera com s'hi accedeix
  - 3.3 els (eventuals) mecanismes de comunicació amb la resta de companys de l'aula o del campus
  - 3.4 el recurs a mitjans situats fora de la UOC

- 4 Avaluar fins a quin punt les xarxes d'alumnes poden ser rellevants en els processos d'estudi i aprenentatge
- 5 Establir quin seria el model d'estudi ideal proposat per les persones entrevistades (com els agradaria estudiar)

Pel que fa referència al professorat:

- 1 Conèixer el temps de dedicació previst per a una assignatura
- 2 Fer explícites les estratègies que pensen que el seu alumnat posa en pràctica per superar la seva assignatura.
- 3 Esbrinar quin seria el model ideal d'assignatura que els agradaria implantar.

Pel que fa al nou alumnat:

- Establir indicadors que permetin analitzar si es produeix algun canvi de tendència en la línia del que s'ha apuntat en el marc teòric

Disseny de la investigació

Per la importància del tema que es vol tractar, es proposa de no només centrar-se en una tipologia d'estudiants, com podria ser aquells que segueixen l'avaluació continuada com a mecanisme d'avaluació. Per tant, es proposa treballar amb tot l'alumnat, independentment del sistema d'aprenentatge que hagi triat, els estudis que estigui cursant i qualsevol altra variable. Això comportarà el treball amb una mostra aleatòria de l'alumnat d'aquesta universitat.

Ara bé, les dades que actualment tenim sobre aquesta realitat fan aconsellable que, abans d'acostar-nos a la població objecte d'estudi en general, se seleccioni un petit grup d'alumnes per fer una primera exploració del terreny que permeti dissenyar un instrument de recollida de dades més acurat. Es per això que aquesta recerca es divideix en dues fases de treball de camp:

Fase 1 - Exploratòria – Qualitativa

En la primera fase es faran una sèrie de preguntes obertes a un grup de 20 persones triades aleatòriament, de manera que cadascuna representi un dels estudis de primer i segon cicle. Les dades s'obtidran a partir del cens electoral actual i la selecció de les persones triades es farà de manera aleatòria (mitjançant un mostreig aleatori sistemàtic, estratificat per estudis).

En l'annex 1 - Preguntes de la fase qualitativa (exploratòria) es poden veure les preguntes que s'utilitzaran en aquesta primera etapa. Com es veu, els temes que es faran servir seran molt amplis, de manera que permetin a les persones entrevistades exposar els seus punts de vista sense que l'investigador les pugui condicionar.

A partir de les seves respostes, es procedirà a fer-ne una anàlisi de contingut que haurà de permetre:

- 1 - Fixar els temes més importants de la recerca (sobretot de la segona fase)
- 2 - Establir les hipòtesis que caldrà verificar en la segona fase
- 3 - Adequar les preguntes de la fase quantitativa als resultats d'aquesta primera aproximació

Fase 2 - Conclusiva – Quantitativa

En aquesta segona fase s'intentaran comprovar les hipòtesis generades en la primera etapa. Per fer-ho s'elaborarà una enquesta quantitativa que serà administrada *online* a una mostra significativa d'estudiants triats aleatòriament (a partir del cens electoral de 2008).

La mostra haurà de ser, com a mínim, de 400 persones, per assegurar que el marge d'error sigui inferior al 5% (en el supòsit que $p=q=0,5$) per a un interval de confiança del 95%.

Un cop fet el treball de camp, es procedirà a la seva anàlisi estadística i a la redacció de l'informe final.

Tècniques i instruments

D'entrada cal destacar que tota la recerca es farà *online* (e-research). Els avantatges i inconvenients d'aquesta aproximació han estat descrits en els darrers anys i no es considera necessari repetir-los en aquest marc.

De tota manera, sí que cal comentar que la comunicació amb les persones estudiades es durà a terme mitjançant la plataforma Lime Survey, un software lliure basat en PHP i MySQL instal·lat en un servidor de l'autor d'aquest treball (www.froma.es/enquesta).

A continuació es detallen els principals instruments de recollida de dades:

Fase prèvia – Anàlisi del web de la UOC

Aquesta fase ha consistit en l'exploració sistemàtica de la informació recollida en el web de la UOC (www.uoc.edu) fent especial atenció a aquells elements que permetien deixar veure quin tipus d'alumnat utilitzava els serveis de la universitat.

Aquesta informació ha estat completada amb informació bibliogràfica sobre el mateix tema.

Fase 1 - Exploratòria – Qualitativa

Aquesta primera fase ha consistit en un estudi de tipus antropològic en què el treball de camp ha estat l'eina principal d'informació. El dia 14 de març es varen enviar les invitacions per a la fase qualitativa.

L'investigador s'ha dirigit a les persones seleccionades i els ha demanat un intercanvi d'informació asincrònic per via de correu electrònic. D'aquesta manera s'ha anat construint un diàleg que ha girat al voltant d'alguns temes preestablerts. Aquesta tècnica es coneix com a entrevista semiestructurada, però, pel fet de desenvolupar-se en un mitjà digital i mediat per ordinadors, parlarem d'*entrevistes semiestructurades online*.

En moments puntuals, es va plantejar la possibilitat de demanar a les persones objecte d'estudi que realitzessin algun tipus d'activitat, com ara, realització d'un diari del seu procés d'estudi, activitats de recordar què varen fer en situacions anteriors, etc., tot i que això no va ser necessari.

Per dur a terme aquesta fase de la recerca es va intentar contactar amb 62 persones del campus de la UOC, tenint en compte que en el resultat final es volia que aparegués informació de, com a mínim, una persona de cada estudi. D'aquesta manera es va sol·licitar la col·laboració de 62 persones, 21 en una primera fase (una per cadascun dels estudis) i 41 en la segona (s'anava demanant la col·laboració de persones dels estudis que encara no havien contestat). D'aquestes 62 persones només 9 varen col·laborar en l'estudi. Les persones de qui es va obtenir informació estaven estudiant:

- Turisme
- Publicitat
- Psicologia
- Dret
- Investigació i tècniques de mercat
- Humanitats
- Empresarials
- Comunicació audiovisual
- Filologia catalana

Cal destacar el fet que força persones no varen arribar a llegir mai el correu d'invitació (segurament eren estudiants que havien abandonat el campus).

Les preguntes que varen guiar aquestes entrevistes es poden veure en l'annex 1 - Preguntes de la fase qualitativa (exploràtoria).

Fase 2 - Conclusiva – Quantitativa

Amb els resultats obtinguts en la fase anterior es va procedir a dissenyar dues enquestes de 42 i 18 preguntes respectivament. Aquestes enquestes també es varen administrar via online mitjançant el software Lime Survey.

Subfase 1 – Estudi de l'alumnat

Es va procedir a seleccionar aleatòriament 2.000 alumnes de tots els estudis de la UOC, tant de grau com de postgrau. Aquests alumnes varen ser convidats a col·laborar mitjançant un correu electrònic amb un link que conduïa a l'enquesta.

El nombre de respostes obtingudes va ser de 615, fet que suposa un marge d'error del 3,8% per a una població de 32.631 alumnes, en el supòsit de $p=q=0.5$ i un interval de confiança del 95%.

El treball de camp es va dur a terme entre el 14 d'abril i el 7 de maig de 2008.

Subfase 2 – Estudi del professorat

Es va convidar a participar en aquesta fase a la totalitat del professorat de la UOC, en total 213 persones. Aquestes persones també varen ser informades mitjançant un correu electrònic que conduïa directament a l'enquesta.

El nombre de respostes obtingudes va ser de 64. En aquest cas no es pot parlar de marge d'error perquè s'estava treballant amb tota la població i, per tant, els biaixos que puguin haver aparegut per la manca de respostes no són de tipus mostral.

El treball de camp es va dur a terme entre el 29 d'abril i el 7 de maig de 2008.

Estratègia analítica utilitzada

Els resultats que s'oferiran a continuació han estat obtinguts a partir de l'anàlisi de les diferents recerques dutes a terme.

Pel que fa a la primera fase, s'ha procedit a una anàlisi del contingut de les respostes a les entrevistes exploratòries. Pel poc volum d'informació, aquesta anàlisi es va fer sense l'ajut de cap programa específic d'anàlisi.

Quant a les enquestes quantitatives, els resultats obtinguts s'han generat a partir de l'anàlisi estadística de la base de dades obtinguda. Aquesta anàlisi s'ha fet utilitzant el programa SPSS i, per a qüestions concretes, s'ha recorregut a Epi Info.

Dins d'aquestes enquestes, les preguntes obertes han estat analitzades també sense ajuda de cap programa informàtic.

Anàlisi crítica de la metodologia emprada

Des d'un punt de vista analític, la combinació de metodologies quantitatives i qualitatives s'ha mostrat com la millor opció per acostar-se a un objecte d'anàlisi que es considera total. L'aproximació qualitativa i quantitativa al mateix fenomen permet un aprofundiment major de l'objecte d'estudi.

Aspectes ètics

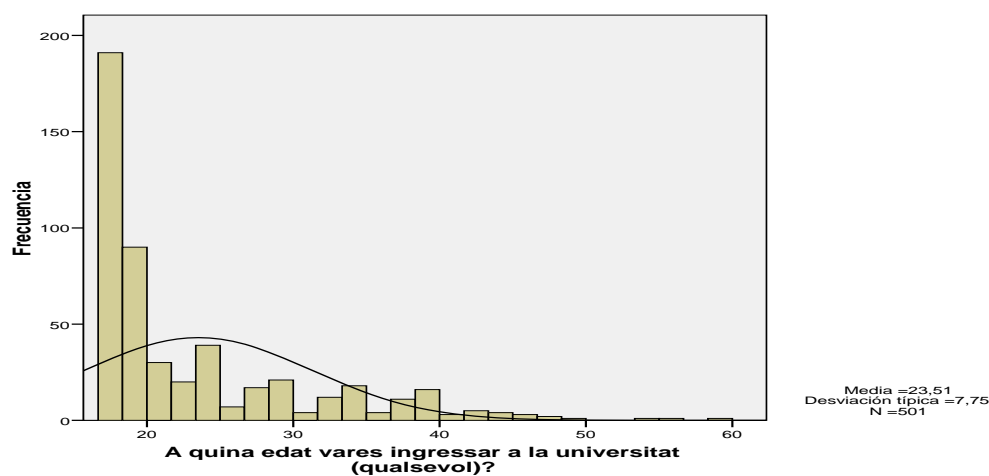
Pel que fa als aspectes ètic d'aquesta recerca, només cal fer esment que, malgrat que la Llei de protecció de dades estableix les finalitats de recerca com una excepció a l'extraordinària protecció de les dades personals, les persones que tenen cura de les dades personals de les organitzacions es mostren molt conservadores i, generalment, és molt difícil aconseguir la seva col·laboració per fer recerques d'interès.

Lligat a això, també cal dir que en la nostra societat molt sovint es propugna la idea de la investigació + desenvolupament (I+D) però moltes vegades les mateixes universitats es mostren reticents a investigar-se elles mateixes per al seu propi desenvolupament.

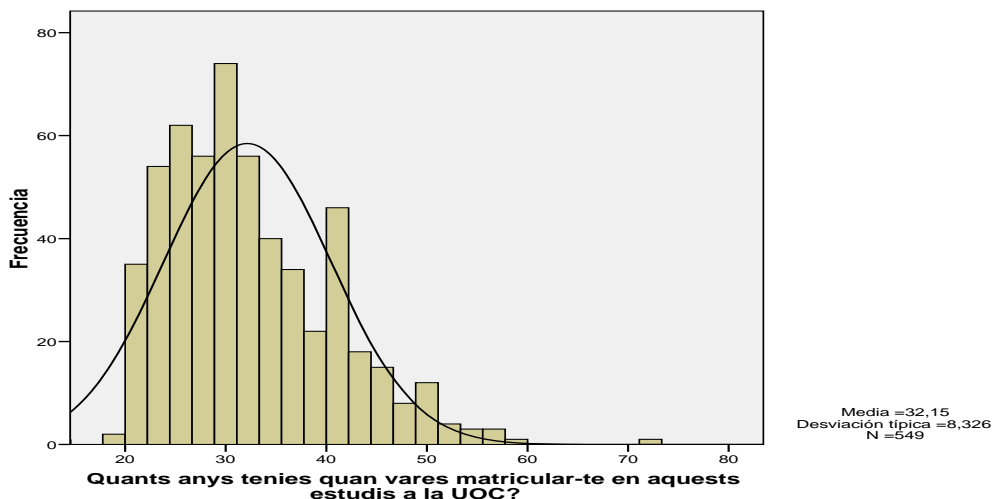

- En relació a l'existència de responsabilitats familiars:
  - Sí en tenen: 53,8%
  - No en tenen: 46,2%
- Pel que fa a l'edat d'ingrés a la universitat:
  - Mitjana d'edat: 23,5 anys (DE= 7,7)
  - Edat màxima de la mostra: 59 anys
  - Edat mínima de la mostra: 18 anys
  - Moda: 18 anys.

En aquest punt, cal comentar que el 38% de la mostra estudiada (191 persones) varen ingressar a qualsevol universitat als 18 anys (el 50% entre 18 i 19 anys) i que gairebé el 68% ho va fer abans dels 25 anys.

- Pel que fa a l'edat de matriculació en els estudis que es cursaven a la UOC en el moment de respondre l'enquesta:
  - Mitjana d'edat: 32,1 anys (DE= 8,3)
  - Edat màxima de la mostra: 72 anys
  - Edat mínima de la mostra: 18 anys
  - Moda: 25 anys

- Pel que fa a la via d'accés als estudis:

Via d'accés	Freqüència	Percentatge
Una altra carrera completa	258	46,7
Una altra carrera que no vaig acabar	92	16,6
Formació professional	60	10,8
Majors de 25 anys	56	10,1
COU	49	8,9
Batxillerat	21	3,8
Altres	17	3,1
Total	553	100

- Pel que fa al nivell d'estudis acabats:

Estudis acabats	Freqüència	Percentatge
Diplomatura	166,0	30,2
Secundaris	112	20,4
Llicenciatura	95,0	17,3
FP de segon cicle	89,0	16,2
Altres	42,0	7,6
Màster, doctorat, postgrau	38	6,9
Primaris	8	1,5
Total	550	100,0

- Estudis que estaven cursant a la UOC en el moment de respondre l'enquesta:

Si et plau, quins estudis estàs cursant a la UOC?	Freqüència	Percentatge
ADE	20	3,6
Altres	13	2,4
Asia	14	2,5
Ciències polítiques	11	2,0
Ciències treball	22	4,0
Comun. Audiovisual	9	1,6
Documentació	19	3,4
Dret	51	9,2
Empresarials	110	19,9
Eng. telecomunicacions	9	1,6
Filologia catalana	14	2,5
Humanitats	47	8,5

Informàtica	33	6,0
Informàtica de gestió	16	2,9
Informàtica de sistemes	35	6,3
Invest. i tècn. de mercat	13	2,4
Psicologia	70	12,7
Psicopedagogia	23	4,2
Publicitat	9	1,6
Turisme	14	2,5
Total	552	100

Com es pot veure en la distribució dels estudis, hi ha 13 casos que no corresponen a estudis de primer o segon cicle. Malgrat que en principi s'havia decidit no treballar amb aquests casos, pel poc pes quantitatiu que representen (2%) es va decidir mantenir-los en la mostra estudiada.

Com és el procés d'estudi que realitzen els i les estudiants de la UOC?

- **Els diferents objectius que els i les estudiants es plantegen**

Tal com es veu en la Taula 1, gairebé la meitat de les persones que varen respondre l'enquesta asseguraven estudiar a la UOC per formar-se personalment. Aquesta categoria estava una mica per sobre de les persones que deien que volien estudiar per aplicar els resultats dels seus estudis a la feina. Només un 11,4% va manifestar estudiar per aprovar l'assignatura.

En aquest sentit, el 89% dels casos estudiats considerava que en el curs dels seus estudis utilitzaven el que la institució els demanava per aprendre coses que els interessaven personalment, encara que no fossin "*les que toquen*". Així mateix, en una escala de l'1 al 10, la mitjana de puntuacions quan es demanava fins a quin punt la UOC permetia a les persones entrevistades de construir el seu propi itinerari d'aprenentatge va ser del 7,5 (DE: 1,5), una xifra que s'ha de considerar força alta (la moda se situava en el 8).

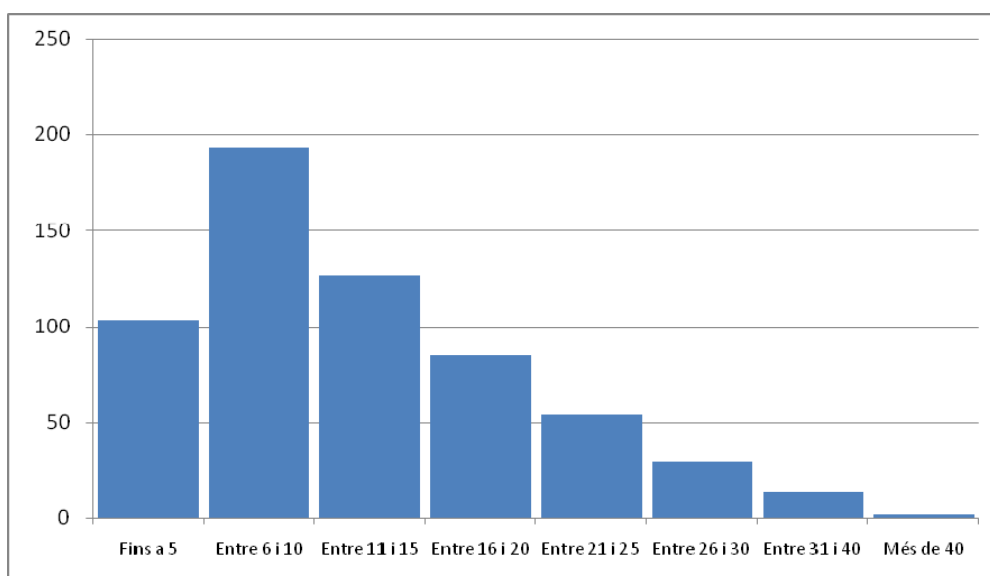
P1 - Pensa en una assignatura que estiguis cursant a la UOC. Què esperes d'aquesta assignatura?	Freqüència	Percentatge
Altres	20	3,2
Aprendre coses per aplicar a la meva feina	235	38,2
Aprendre coses per formar-me personalment	290	47,2
Aprovar l'assignatura	70	11,4
Total	615	100

Taula 1 – Objectius declarats del fet d'estudiar a la UOC

- **Temps de dedicació**

La dedicació reconeguda per les persones entrevistades, en una escala de l'1 al 10, es va situar en el 6,8 (DE: 1,7), amb una moda situada en el 7. Hi ha, per tant, una sensació de dedicació força important als estudis, si més no entre les persones entrevistades.

A l'hora de quantificar aquesta dedicació, la mitjana se situava en les 13,4 hores setmanals (DE:8,3) per al conjunt d'assignatures matriculades. I, com es veu en Taula 2 i en el Gràfic 1, la majoria de la mostra estudiada - gairebé una tercera part del total - hi dedicava entre 6 i 10 hores. Sembla significatiu el fet que gairebé la meitat de les persones que varen respondre (48,9%) no dediquessin més de 10 hores setmanals al conjunt dels seus estudis.

Gràfic 1 – Dedicació setmanal als estudis

Hores de dedicació setmanal	Freqüència	Percentatge
Fins a 5	103	17,0
Entre 6 i 10	193	31,9
Entre 11 i 15	126	20,8
Entre 16 i 20	85	14,0
Entre 21 i 25	54	8,9
Entre 26 i 30	29	4,8
Entre 31 i 40	13	2,1
Més de 40	2	0,3
Total	605	100

Taula 2 – Dedicació setmanal als estudis

Tal com es varen posicionar les persones entrevistades en allò que feia referència a la regularitat dels seus estudis, es pot afirmar que hi ha dos col·lectius:

- Aquelles persones que afirmen tenir una dedicació regular o molt regular (55,22% entre les dues categories),⁶ i
- Aquelles persones que diuen tenir una dedicació irregular o molt irregular: 43,1%

⁶ Com a mecanisme de control, la pregunta 34 demanava la mateixa informació. El resultat obtingut és que l'alumnat amb dedicació regular arriba als 62,3% del total.

Els motius adduïts per a aquesta irregularitat es podrien classificar en diferents grups, en funció de les respostes aportades al qüestionari (l'ordre d'aparició no implica major o menor presència en les respostes):

- Treball productiu
- Treball reproductiu
- Família
- Horaris escolars d'altres membres de la unitat de convivència
- La mateixa marxa de la vida acadèmica de la UOC⁷
- La dificultat o exigència de les PAC
- Altres estudis cursats de manera simultània
- Activitats esportives, associatives o lúdiques
- Viatges
- Cansament o estat de salut
- Estats d'ànim

Segurament que aquestes raons estan relacionades amb el moment en què les persones es dediquen als seus estudis: majoritàriament aquest moment és el vespre (61,3%), el cap de setmana (65,5%) o la tarda (41,1%). Només el 16,3% estudia al matí. Una anàlisi qualitativa permet parlar de la importància del treball a la nit i al cap de setmana; també s'insinua que en molts casos el temps d'estudi dedicat a la UOC és un temps residual, el que queda després de fer altres activitats.

Per tant, hi ha indicis que permeten afirmar l'existència de diferències importants pel que fa a la dedicació als estudis.

- **Presència d'ensenyaments cooperatius o col·laboratius**

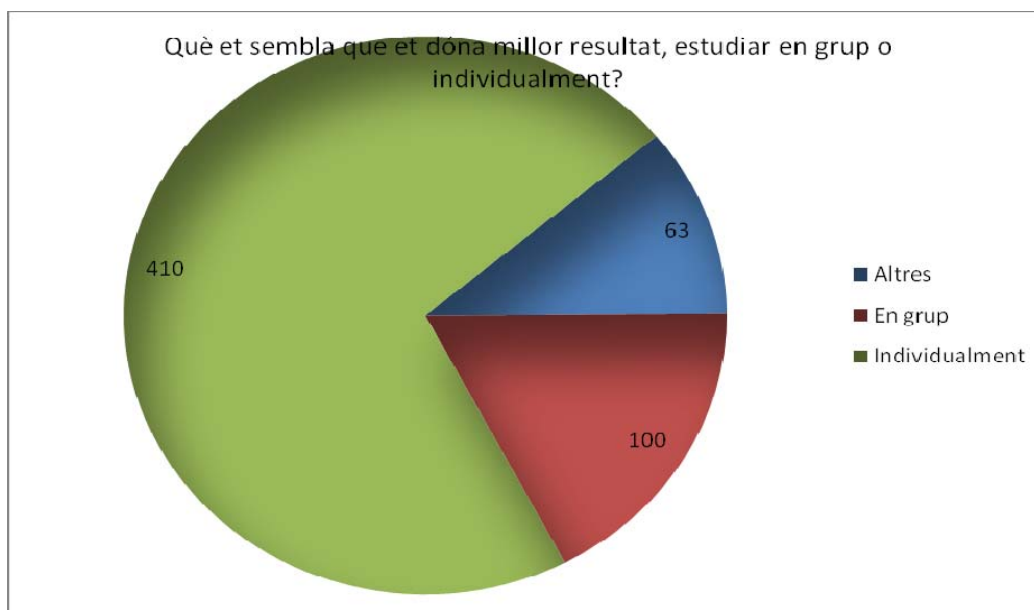
La gran majoria de les persones entrevistades, concretament el 90,9% de la mostra, acostumava a treballar de manera individual. Només el 5,8% ho feia de manera grupal. A més a més, per al 87% aquestes estratègies eren les adequades.

De tota manera, es va manifestar una certa discrepància entre aquesta xifra (és a dir, la manera real de treballar) i les preferències en general a l'hora de fer-ho. Així, el 71,6% preferia estudiar de manera individual, davant de poc més del 17% que ho preferia fer en grup (vegeu Gràfic 2).

---

⁷ Per exemple les dates en què s'han de lliurar les PAC.

Gràfic 2 – Resultats comparats estudi en grup/estudi individual

En la mateixa línia es mostren les següents dades:

- Només el 29,2% preferia treballar en xarxa o en equip a fer-ho en solitari (Taula 3).
- gairebé dues tercers parts de la mostra (64,9%) estaven d'acord amb la idea que treballar en grup era més arriscat que fer-ho individualment (Taula 4).
- En una escala de l'1 al 10, el treball en grup va obtenir una mitjana de 4,8 (DE: 2,4).

Prefereixo treballar en xarxa o en equip a fer-ho sol/a	Freqüència	Percentatge
Molt d'acord i d'acord	166	29,2
En desacord i molt en desacord	403	70,8
Total	569	100,0

Taula 3 - Treball en grup-treball individual

Considero que treballar en grup és més arriscat que treballar individualment	Freqüència	Percentatge
Molt d'acord i d'acord	370	64,9
En desacord i molt en desacord	200	35,1
Total	570	100,0

Taula 4 - Riscos del treball en grup

En aquest context s'entén que la major part de les persones (79,6%) s'inclinessin per manifestar que preferien que el campus funcionés de manera que no s'haguessin de connectar a cap hora o dia concrets.

De tota manera, a la vista de la Taula 5, no sembla que la interacció al campus adquirís, majoritàriament, categoria de problema, ni per excés ni per defecte, entre la mostra estudiada.

Des del teu punt de vista, el nivell d'interacció al campus és...	Freqüència	Percentatge
Altres	9,0	1,6
Insuficient	70,0	12,6
Massa elevat	22,0	3,9
Suficient	456	81,9
Total	557	100

Taula 5 – La interacció al campus

- **Estratègies que s'utilitzen per assolir els objectius plantejats**

Tal com era d'esperar,⁸ el 95,8% de les persones entrevistades havien utilitzat l'avaluació continuada com a mètode d'ensenyament - aprenentatge.

D'altra banda, tal com es veu en la Taula 6, hi ha una important diversitat de punts de vista pel que fa a la preferència d'anar d'elements abstractes a concrets o a l'inrevés. En el futur, caldria veure si hi ha diferències relacionades amb alguna variable, com ara l'edat o el gènere.

A l'hora d'estudiar prefereixes...	Freqüència	Percentatge
Anar de les coses abstractes a les concretes	225	40,8
M'és indiferent	161	29,2
Passar del concret a l'abstracte	156	28,3
Altres	9	1,6
Total	551	100,0

Taula 6 – Estudis abstractes – estudis concrets

Pel que fa a qüestions més concretes, el 78,9% de la mostra va dir que no podia estudiar mentre feia altres coses com veure la televisió o escoltar música i, en el mateix sentit, al 65,8% no li agradava fer diverses activitats o PAC alhora, o majoritàriament (79,4%) es preferia fer una PAC i no començar la següent fins a tenir aquesta acabada.

⁸ S'ha de suposar que les persones que tenen més tendència a contestar aquest tipus d'enquesta són aquelles que segueixen l'avaluació continuada: generalment disposen de més temps, però, sobretot, es connecten més habitualment al Campus.

En un sentit complementari, a la majoria de la gent (64,1%) li agradava estudiar més d'una matèria alhora. Possiblement podem interpretar aquesta dada com una manera de descansar i trencar la monotonia d'un treball centrat en un sol tema. De tota manera, tal com s'ha vist en el paràgraf anterior, no sembla que els i les estudiants de la UOC es puguin qualificar com a estudiants multitasca.

Pel que fa a la utilització espontània dels companys i companyes de classe en el procés d'ensenyament-aprenentatge, no s'aprecien diferències significatives, perquè els percentatges se situen al voltant del 48-52% entre aquelles persones que sí que en fan ús i les que no. En tot cas, cal comentar els motius adduïts per les persones que sí que fan servir aquests ajuts:

- Per resoldre dubtes: aquesta és la resposta més repetida
- Entendre alguns conceptes
- Agilitzar la realització de PAC
- Compartir informació metaacadèmica (jornades, etc.)
- Dubtes professionals
- Aprofitar coneixement dels iguals
- Fer comprensibles les respostes o intervencions de consultoria
- Quan el "professorat" no fa cas de les demandes de l'alumnat
- S'obté resposta més ràpida dels companys que dels consultors
- Ajuts tècnics derivats de problemes informàtics

Més enrere s'ha comentat que per al 87% de la mostra estudiada les estratègies utilitzades eren les adequades. Aquesta pregunta permetia, de manera opcional, escriure algun comentari sobre aquestes estratègies. Entre els més interessants hi hauria:

- El fet de no consultar tota la bibliografia que es consideraria oportuna
- La presència de materials de poca qualitat, que fa recórrer a "manuals"
- Una dedicació considerada insuficient
- La matriculació de més crèdits dels que es poden gestionar
- La manca de disciplina estudiantil, a vegades lligada a l'estrès
- Els problemes de planificació

- **Fonts d'informació utilitzades i la manera com s'hi accedeix**

Pel que fa als materials de treball, el 59,9% de la mostra va manifestar preferir el material textual al gràfic. Aquesta tendència cap al format textual es veu més clara quan es compara amb l'ús de materials hipertextuals: mentre el 83,1% preferia estudiar amb materials impresos o en pdf, només el 16,9% es decantava pel format hipertextual.

En el moment de llegir, el 76,0% ho feia en petites lectures mentre que només el 24,0% llegia tot el material d'un tema d'una sola tirada. Alguns dels aspectes interessants que varen aparèixer en el comentari a aquesta pregunta se centraven en:

- La realització d'esquemes i resums
- Lectura *in itinere*
- Aprofitament d'estones lliures
- Diferències entre el cap de setmana (grans lectures) i entre setmana (petites lectures)

De tota manera, no deixa de ser significatiu el fet que el 83,3% de la mostra estigués d'acord amb la idea que li agradaria que al campus hi hagués més material d'estudi en format audiovisual.

Així mateix, la majoria (69,5%) preferia treballar mitjançant casos a fer-ho amb "*documents més informatius*" (30,5%). En un sentit semblant, encara que un 80% va afirmar que les PAC que més li havien agradat eren aquelles en què s'havia divertit més, no deixa de sorprendre el fet que el 20% no estigués d'acord amb aquesta idea.

- **Mecanismes de comunicació amb la resta de companys**

D'entrada, cal fer esment que no s'observen diferències significatives pel que fa a la possibilitat que un campus virtual permeti "*expressar millor el que sento i penso*" que un altre marc (la diferència està entre el 51% i el 48%).

A un nivell més concret, la utilització (espontània) del fòrum per a la resolució de dubtes en assignatures sense debats obligatoris va ser reconeguda pel 61,3% de la mostra, dada que implica que el 38,7% tendeix a no utilitzar aquest recurs. De fet, el fòrum va ser valorat amb una mitjana de 7,0 (DE: 1,9) en una escala de l'1 al 10.

Un recurs que va resultar força mal valorat va ser el xat, amb una mitjana del 3,6 (DE: 2,4), tot i que cal tenir present que el seu funcionament acostuma a generar problemes i, per tant, no es pot assegurar que aquesta valoració respongui només a un criteri d'utilitat en el procés d'aprenentatge.⁹

Els mecanismes de comunicació que es posen a l'abast de l'alumnat han estat utilitzat un nombre de vegades molt baix, de mitjana. Així,

- El correu electrònic s'havia utilitzat una mitjana de 8,8 vegades durant el curs.
- El xat s'havia utilitzat una mitjana d'1,1 vegades durant el curs.
- El telèfon s'havia utilitzat una mitjana de 0,5 vegades durant el curs.

---

⁹ A banda dels problemes tècnics cal tenir en compte que la utilització del xat, una eina sincrònica, mai no ha estat ben rebuda en un marc d'estudi volgutament asincrònic.

Així mateix, es va detectar un molt baix índex de trobades presencials amb companys i companyes de classe per treballar qualsevol matèria relacionada amb la UOC: la mitjana se situa en 0,2 casos per any. De fet, només s'havien produït aquest tipus de trobades en 46 casos, que representaven el 9,1% de la mostra estudiada.

- **Avaluació de les xarxes d'alumnes**

Amb les dades que s'han analitzat fins al moment, es fa molt difícil pensar que l'alumnat actual de la UOC té tendència a treballar en xarxa. Més aviat al contrari, el treball és fonamentalment realitzat en un marc individual¹⁰ i el recurs als iguals només es produeix davant de situacions de dubte o quan no funciona la consultoria d'alguna assignatura.

- **Model d'estudi ideal proposat per les persones entrevistades**

D'entrada, cal posar sobre la taula el fet que el 87,3% de la mostra estudiada va manifestar estar d'acord amb la idea que estudiava a la UOC perquè li agradava el seu model educatiu, fet que no té perquè estar renyit amb què el 52,5% de les persones acceptessin que estudiaven a la UOC perquè no tenien cap altra opció.¹¹

En un sentit semblant, en una escala de l'1 al 10, la mitjana es va situar en el 7,5 (DE: 1,5) quan es va demanar a les persones fins a quin punt aquesta universitat els permetia construir el seu propi itinerari d'aprenentatge. La moda estava en els 8 punts. Vegeu Gràfic 3.

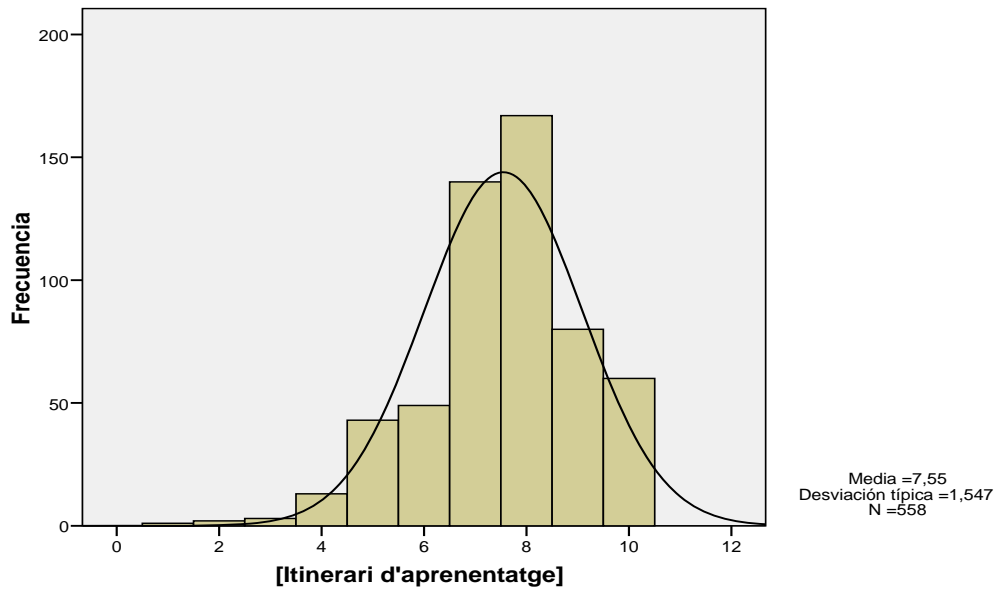
Si es prenen en consideració aquestes darreres informacions, s'arriba a la conclusió que bona part de l'alumnat de la UOC se sent satisfet amb el model proposat per la universitat. Cal també remarcar que, fins i tot dins d'aquest grup, s'hauria de parlar d'un important conjunt de persones que estudien a la UOC perquè, per raons diverses, no poden fer-ho en un altre lloc (en altres llocs s'ha anomenat a aquest tipus de persones *alumnat captiu*).

---

¹⁰ Fins i tot moltes vegades es conceptualitza d'aquesta manera, tot i que aquesta recerca no ho ha analitzat.

¹¹ Per controlar la resposta a aquesta qüestió, en la pregunta 21 es va tornar a demanar el mateix. El resultat va ser que un 54,8% de les persones entrevistades estudiaven a la UOC perquè no tenien altra opció, percentatge no massa diferent del que es va trobar en la pregunta anterior.

Histograma

Gràfic 3 – Fins a quin punt la UOC et permet construir el teu propi itinerari d'aprenentatge?

Com es representa aquest procés el professorat de la UOC?

L'enquesta adreçada al professorat va ser contestada per 64 persones. Com que en aquest cas es treballava amb el conjunt de la població (tots els professors i professores de la UOC inclosos en el directori públic de la universitat), no té sentit calcular el marge d'error, perquè la "mostra" obtinguda no ha estat triada per criteris probabilístics i, per tant, les desviacions que hi puguin haver no es lliguen a biaixos estadístics.

La distribució, pel que fa a estudis, va ser la següent:

Estudis	Freqüències
Asia	2
Ciències polítiques	1
Comun. Audiovisual	1
Documentació	3
Dret	6
Empresarials	8
Eng. telecomunicacions	2
Filologia catalana	2
Humanitats	6
Informàtica	7
Informàtica de gestió	5
Informàtica de sistemes	1
Invest. i tècn. de mercat	1
Psicologia	2
Psicopedagogia	4
Publicitat	1
Altres	5
Sense dades	7
Total	64

Amb l'objectiu de preservar l'anonimat de les persones entrevistades, en aquest cas no es varen demanar més dades personals. De tota manera, no es considera que aquestes haguessin pogut aportar variacions significatives en els resultats obtinguts.

- **Temps de dedicació previst**

El professorat que va respondre aquest qüestionari va considerar que la dedicació del seu alumnat, mesurat en una escala de l'1 al 10, se situava en una mitjana del 6,9 (DE: 1,1). Això, traduït en hores, volia dir 12,4 hores de mitjana setmanal per al conjunt d'assignatures (DE: 6,1), amb una moda de 15 hores, un mínim de 3 i un màxim de 25 hores de dedicació.

Aquesta dedicació se suposava irregular en el 72,8% dels casos, mentre que només era considerada regular en el 22,0% del professorat estudiat.

- **Estratègies que pensen que el seu alumnat posa en pràctica**

Pel que fa a les estratègies d'aprenentatge, totes les persones enquestades, excepte una, varen considerar que la metodologia que feien servir els seus alumnes es basava en l'avaluació continuada. A nivell general, les estratègies que utilitzava l'alumnat es varen considerar adequades en el 91,4% dels casos.

El treball de l'alumnat se suposava individual en el 85,7% dels casos, mentre que només un 10,7% de les respostes pensava que el seu alumnat treballava habitualment de manera grupal. En canvi, quan es demanava com se suposava que l'alumnat hauria respost la pregunta "què et sembla que et dóna millor resultat, estudiar en grup o individualment", el percentatge de preferència pel treball grupal pujava fins al 39,6% (de tota manera, seguia sent majoritari el grup de professorat que pensava que la majoria de l'alumnat hauria triat el treball individual, amb el 60,4%).

En la mateixa línia es va trobar que:

- El 30,2% del professorat considerava que l'alumnat hauria manifestat que preferia treballar en grup o en xarxa a fer-ho en solitari.
- El 73,7% pensava que per a l'alumnat treballar en grup seria més arriscat que treballar individualment.
- El treball en grup hauria estat valorat per l'alumnat (des del punt de vista del professorat) en una mitjana del 4,6 (DE: 2,2) en una escala de l'1 al 10.

Cal remarcar també que el 94,9% del professorat va contestar que l'alumnat consideraria que el campus havia de funcionar de manera que no l'obligués a connectar-se cap dia o hora concrets.

La meitat del professorat (52,2%) va considerar que l'alumnat preferia estudiar passant de coses concretes a coses abstractes, mentre que el 30,4% pensava en una preferència de sentit invers (per al 17,4%, a l'alumnat li hauria estat indiferent). En el mateix sentit, totes les respostes obtingudes varen optar per estar d'acord en què els i les alumnes prefereixen fer una PAC i no començar-ne cap altra fins que la tinguessin acabada.

També es va considerar que l'alumnat no podria estudiar mentre feia altres coses com veure la televisió o escoltar música (82,1%). En un sentit semblant, per al 80,4% de les persones entrevistades a l'alumnat no li hauria agradat fer diverses PAC alhora.

Complementàriament, al 89,6% del professorat li semblava que als i les alumnes els agradava estudiar més d'una matèria alhora.

A diferència del que s'ha vist en el cas dels i les estudiants, per al 91,5% de les persones que varen respondre, l'alumnat utilitzaria espontàniament l'ajut dels seus companys i companyes de classe en el seu procés d'aprenentatge. Aquesta dada contrasta amb els resultats obtinguts entre l'alumnat, on el percentatge se situava al voltant del 50%. O sigui, es pot pensar que el professorat suposa el seu alumnat més col·laboratiu del que el mateix alumnat manifesta.

- **Les fonts d'informació**

El 54,5% del professorat va estar d'acord amb què l'alumnat hauria preferit el material textual al gràfic. La tendència a preferir el material textual o en pdf per sobre de l'hipertextual va ser acceptada pel 91,2% del professorat. Cal remarcar que la preferència pel format hipertextual, amb un 8,8% del professorat, està clarament per sota de la tendència manifestada per l'alumnat (16,9%).

També s'evidencia la tendència a considerar que l'alumnat tindria una demanda no explicitada de materials d'estudi en format audiovisual en el 96,4% dels casos, un percentatge 13 punts per sobre del que havia indicat l'alumnat.

Per al 83,3% de les persones entrevistades, els alumnes i les alumnes haurien preferit treballar sobre casos abans que fer-ho amb "*documents més informatius*", percentatge aquest que està 14 punts per sobre del que havia manifestat l'alumnat (69,5%). La diferència es redueix a 8 punts quan es tracta de pensar que les PAC que més han agradat són aquelles en què qui les fa es diverteix més (88,0% de respostes positives, davant del 80% de l'alumnat). O sigui, que hi ha elements suficients per pensar que l'alumnat és lleugerament més "tradicional" que el que imaginem els seus professors i professores. De tota manera, la diferència, com es defensarà més endavant, no és massa acusada.

- **Mecanismes de comunicació entre l'alumnat**

Una altra de les grans diferències entre alumnat i professorat es troba en la valoració que es fa del campus com a espai on es pugui expressar millor el que un/a sent o pensa. Si en l'alumnat el percentatge d'acord se situava al voltant de la meitat de la mostra, en el cas dels professors i professores s'arriba a un 82,0%.

En canvi, la mitjana de valoració del fòrum en una escala de l'1 al 10 va obtenir la mateixa mitjana entre el professorat que entre l'alumnat: un 7,0 (en aquest cas la DE: 1,5). Una línia semblant es troba en el cas del xat, on la mitjana se situa al 2,0 (DE: 1,5).

- **Model ideal d'assignatura**

Tot i que les diferències poden no ser significatives, el 91,1% del professorat considerava que el seu alumnat hauria manifestat que estudiava a la UOC perquè li agradava el seu model educatiu (per a l'alumnat el percentatge era del 87,3%), fet que no té perquè estar en contradicció amb què el 57,4% manifestés que l'alumnat estudiaria a la UOC per no tenir cap altra opció.

En una escala de l'1 al 10, la valoració mitjana de fins a quin punt aquesta universitat permetia construir l'itinerari d'aprenentatge dels estudiants va ser del 7,3 (DE: 1,7), valor molt semblant a l'obtingut en la mostra d'alumnes. De tota manera, el 92,2% del professorat va estar d'acord amb la idea que l'alumnat utilitzava el que se li demanava al campus per aprendre coses que li interessaven personalment, encara que no fossin les que tocava estudiar.

Pel que fa referència a les estratègies de millora, les idees apuntades varen girar entorn de:

- Aprofundir les valoracions fetes pels i les estudiants
- La incorporació d'eines de la web 2.0
- El treball en xarxa
- Incrementar la participació de l'alumnat
- Fer més flexible el currículum i els recursos
- Més material audiovisual
- Sistemes informàtics que permetin la correcció automàtica i proposin solucions i guies si els resultats són incorrectes
- Estudis de casos, modelacions, simulacions...
- Fer el campus més configurable
- Millores en aspectes organitzatius:
  - El paper del consultor com a cabdal
  - Reducció del nombre d'estudiants per aula
  - Menys assignatures per professor/a
  - Donar més confiança al professorat
- Canvis en alguns materials per fer-los més actuals o per adaptar-los a nous contextos

Aquestes han estat les idees més interessants que s'han pogut recollir tant en l'enquesta destinada a l'alumnat com a la del professorat.

S'han pogut insinuar algunes diferències entre la visió de professors i professores i la percepció que té l'alumnat dels mateixos fets. Encara que no siguin massa importants, caldrà dedicar-hi una mica més d'atenció (vegeu *Discrepàncies i coincidències entre alumnat i professorat*, pàgina 39).

Abans d'entrar-hi, però, caldria desenvolupar un dels objectius generals d'aquesta recerca: analitzar l'existència de "nous estudiants" en el campus de la UOC i, suposant que hi siguin, quines tendències de futur es poden detectar.

Encara que per a Oblinger els nous estudiants (*millennials*) són aquelles persones que varen néixer al 1982 o més tard (o sigui, que ara tindrien com a molt 25 anys) en aquesta recerca s'ha allargat aquest grup fins a les persones de 30 anys. El motiu principal d'aquesta decisió ha estat ampliar la mostra estudiada: de les 615 persones enquestades, només 53 tenien 25 anys o menys. Per això s'ha treballat amb un grup de 182 persones de, com a màxim, 30 anys. Aquests són els nostres *millennials*.

Estudi de l'alumnat més jove

Tal com s'ha defensat en el marc teòric, hi ha elements per pensar que s'estan produint importants canvis en les maneres d'estudiar, sobretot lligats a les modificacions en la relació tecnològica dels nous estudiants. En aquest sentit seria interessant plantejar-se si aquests "nous estudiants" han arribat a la UOC i quins plantejaments de futur se'n podrien derivar.

Per fer això, es va segmentar la mostra estudiada seleccionant només aquelles persones d'entre 18 i 30 anys. Això va crear una submostra de 182 persones. En contra del que en principi s'havia pensat, l'anàlisi global dels mateixos aspectes (variables) que s'havien estudiat en el conjunt de l'alumnat va deixar entendre que les diferències entre el conjunt i l'alumnat "jove" no existien o eren mínimes.

Per validar aquesta hipòtesi es va procedir a segmentar la mostra total en dos grups, creant una variable dicotòmica de dues categories:

- Joves: persones de 18 a 30 anys
- Grans: persones entre 31 i 50 anys

Cal esmentar que es va prescindir de les persones de més de 50 anys perquè les anàlisis d'algunes variables indicaven que els interessos i dedicació d'aquest col·lectiu eren singularment diferents de la resta.¹² D'aquesta manera la nova mostra estava composta per 524 persones, 342 considerades grans i 182, joves. En aquest context, el marge d'error seria del 4,2% (per a un interval de confiança del 95%).

A continuació es comenten únicament aquelles variables amb diferències estadísticament significatives. Els aspectes que varen ser conceptualitzats de manera diferent són els següents:

Estudi individual – estudi grupal

Tal com es veu en la Taula 7, els i les estudiants de qualsevol edat preferien el treball individual. Ara bé, dins d'aquest context general, es detectava clarament que els i les joves tendien a estudiar en grup mentre que les persones més grans tendien a preferir un estudi individual (cal tenir en compte, però, que aquestes diferències són molt ajustades, tal com ho mostra el fet que $p=0,042$).

---

¹² Per posar un exemple, els objectius que es perseguïen en les assignatures eren significativament diferents quan es distingia entre menors de 31 anys i la resta de la mostra, però les diferències ja no eren significatives si la comparació es feia utilitzant només les persones de fins a 50 anys.

Què et sembla que dóna millor resultat, estudiar en grup o individualment	Estudiants Grans	Estudiants Joves
Treball grupal	14,2%	22,7%
Treball individual	73,1%	68,6%

Taula 7 – Diferències en el tipus d'estudi segons grups d'edat

Material textual – material hipertextual

A una conclusió semblant s'arriba quan es parla de la preferència pels materials textuais o hipertextuals: tot i que la tendència general va ser la mateixa en els dos grups, els joves preferien estudiar amb material imprès o en pdf en un percentatge significativament més elevat que els estudiants grans ($p=0,01$).

Prefereixo estudiar amb material imprès o pdf a fer-ho amb material hipertextual	Estudiants Grans	Estudiants Joves
D'acord	80,4%	88,8%
En desacord	19,6%	11,2%

Els materials audiovisuals

En la mateixa línia es va respondre a la demanda de materials en format audiovisual: el percentatge més gran, significativament diferent ($p=0,00$), es trobava en els i les estudiants de més edat. Com en els casos anteriors, la tendència, però, era la mateixa en ambdós grups (és a dir, que es demanava més material audiovisual).

M'agradaria que al Campus hi hagués més material en format audiovisual	Estudiants Grans	Estudiants Joves
D'acord	86,6%	76,2%
En desacord	13,7%	23,8%

Valoració del model educatiu de la UOC

Un altre aspecte en què les diferències varen ser significatives ($p=0,03$), malgrat que la tendència fos la mateixa en ambdós grups, es trobava en la valoració del model que la universitat els proposava. De tota manera, no s'ha de perdre de vista que, malgrat que el model educatiu li agradava a més del 80% en ambdós grups, eren els i les estudiants més grans aquells que es trobaven més còmodes en aquest context.

Estudio a la UOC perquè m'agrada el seu model educatiu	Estudiants Grans	Estudiants Joves
D'acord	89,0%	82,5%
En desacord	11,0%	17,5%

En resum i a grans trets, es pot pensar que en un futur no molt llunyà, si és que els nous estudiants que arribin se semblen cada cop més als estudiants més joves que ara hi ha a la UOC, la tendència anirà en un sentit aparentment contrari al que ha descrit el marc teòric esmentat més enrere (vegeu pàgina 5):

- És possible que el treball en grup sigui més ben valorat, tot i que no es poden esperar canvis radicals en aquest sentit.
- La preferència pels materials impresos o en pdf es consolidarà encara una mica més.
- No es preveu que augmenti la demanda de materials audiovisuals, més aviat al contrari.

Fins i tot es pot pensar que

- El model educatiu actual serà lleugerament menys ben valorat pels nous estudiants joves.

Discrepàncies i coincidències entre alumnat i professorat

Un dels grans centres d'interès d'aquesta recerca és comparar les expectatives i els coneixements del professorat en relació amb les respostes donades per l'alumnat. Amb l'objectiu d'ajudar a clarificar la informació per arribar a obtenir aquesta informació s'ha elaborat la Taula 8. En ella es comparen les respostes obtingudes en l'enquesta dirigida als i les estudiants (segona columna) amb aquelles que han donat les mateixes preguntes fetes en el professorat (tercera columna). S'han ressaltat en color gris les variables on s'aprecien diferències que semblen prou significatives per ser tingudes en compte.

Cal fer constar que algunes preguntes fetes al professorat es referien al que pensaven que haurien respost els i les alumnes i no, per tant, a la seva visió o preferència directa. Així mateix, cal utilitzar les dades obtingudes amb molta cautela, fins i tot des del punt de vista estadístic.

Dit això, caldria comentar els següents aspectes:

1. El professorat considera que l'estudi dels seus alumnes és més irregular del que ho consideren les mateixes persones estudiades.
2. A l'alumnat no li agrada treballar en grup en la mateixa proporció que pensa el professorat: l'alumnat tendeix més a la individualitat en el seu procés d'aprenentatge.
3. En el mateix sentit, professors i professores creuen que el seu alumnat recorre més del que el mateix alumnat reconeix a l'ajut espontani entre iguals.
4. De tota manera, el professorat pensa que els seus alumnes perceben el treball grupal com quelcom lleugerament més arriscat que el que ho fan els mateixos alumnes.
5. L'alumnat reclama menys els formats hipertextuals que el professorat.
6. El mateix es pot dir sobre el material audiovisual.
7. El professorat considera que es preferirà el treball basat en casos en un percentatge clarament superior al que es detecta entre els i les alumnes.
8. Els i les estudiants no se senten tan lliures per expressar el que senten i pensen en un campus virtual com pensa el seu professorat.
9. L'alumnat tindria una tendència més favorable a la sincronia.¹³

---

¹³ Prefereix menys que el professorat que el campus no l'obligui a connectar-se a hores o dies concrets.

10. Les PAC que més han agradat, no necessàriament han estat les més divertides.
11. Els i les estudiants accepten de més bon grat del que es pensen els seus professors i professores el fet de fer diverses activitats alhora (PAC, per exemple).
12. En canvi, la tendència s'inverteix en parlar de matèries diferents: els percentatges d'acceptació són menors entre alumnes del que ho són entre el professorat.
13. Finalment, el professorat creu que els seus alumnes prefereixen passar d'idees abstractes a les coses concretes en un percentatge superior al que reconeixen els i les alumnes.

		Alumnat (tot)	Professorat
Dedicació a aquesta assignatura:	Escala 1-10	6,8	6,9
	Hores setmanals	13,4	12,4
metodologia d'ensenyament	Avaluació continuada	95%	96%
	Examen final	5%	4%
Adequació de les estratègies		87%	91%
Regularitat en la dedicació	Regular	55%	22%
	Irregular	43%	72%
Valoració de	Fòrums	7,0	7,0
	Treball en grup	4,8	4,6
	Xat	3,6	2,0
Gust per treballar de manera col·laborativa		No formulada	5,1
Manera de treballar	Individualment	90%	85%
	Grupament	5%	10%
Millors resultats	Individualment	71%	60%
	Grupament	17%	39%
Digues si et sembla que l'alumnat haurà estat d'acord amb què...			
<ul style="list-style-type: none"> Treballar en grup és més arriscat que treballar individualment 		64%	73%
<ul style="list-style-type: none"> Prefereixo el text al gràfic 		59%	54%
<ul style="list-style-type: none"> Prefereixo estudiar amb materials en pdf o impresos a fer-ho en format hipertextual (format web) 		83%	91%
<ul style="list-style-type: none"> Prefereixo treballar en xarxa o en equip a fer-ho sol/a 		29%	30%
<ul style="list-style-type: none"> Prefereixo treballar un cas abans que documents més informatius 		69%	83%
Digues si et sembla que l'alumnat haurà estat d'acord amb què...			
<ul style="list-style-type: none"> Puc estudiar mentre faig altres coses com veure la tele, escoltar música... 		21%	18%
<ul style="list-style-type: none"> Estudiar en un campus virtual em permet expressar millor el que sento i penso 		50%	82%
<ul style="list-style-type: none"> Considero que el campus ha de funcionar de manera que no m'obligui a connectar-me a cap hora o dia concret 		79%	94%
<ul style="list-style-type: none"> Les pac que més m'han agradat durant la meua carrera han estat aquelles en què m'he divertit més 		80%	88%
<ul style="list-style-type: none"> Intento utilitzar el que se'm demana per aprendre coses que m'interessen personalment, encara que no siguin les que toquen 		89%	92%
Digues si et sembla que l'alumnat haurà estat d'acord amb què...			
<ul style="list-style-type: none"> M'agrada fer diverses activitats alhora (pacs) 		35%	20%
<ul style="list-style-type: none"> Estudio a la UOC perquè m'agrada el seu model educatiu 		87%	91%
<ul style="list-style-type: none"> M'agradaria que al campus hi hagués més material d'estudi en format audiovisual 		83%	96%
<ul style="list-style-type: none"> Prefereixo fer una pac i no començar la següent fins que la tingui acabada 		79%	100%
<ul style="list-style-type: none"> Estudio a la UOC perquè no tinc cap altra opció 		52%	57%
L'alumnat utilitza espontàniament l'ajut dels seus companys?			
Sí		52%	91%
No		48%	9%
Gust per estudiar més d'una matèria alhora		64%	89%
Fins a quin punt la UOC permet construir el propi itinerari dels alumnes		7,5	7,3
A l'hora d'estudiar, què prefereix l'alumnat...			
<ul style="list-style-type: none"> Anar de les coses abstractes a les concretes 		40%	52%
<ul style="list-style-type: none"> Passar del concret a l'abstracte 		28%	30%
<ul style="list-style-type: none"> Li és indiferent 		29%	17%

Taula 8 – Semblances i diferències entre professorat i alumnat

Conclusions

La primera cosa que caldria posar sobre la taula és el sentiment majoritari que a les persones que estudien a la UOC els agrada el model educatiu d'aquesta universitat (això tot i que es pugui parlar d'un alumnat captiu de prop del 50% del campus) i que hi poden construir el seu propi procés d'aprenentatge. En general, doncs, l'alumnat de la UOC és un alumnat satisfet.

A més a més, una àmplia majoria de l'alumnat considera que les estratègies que utilitza en els seus estudis són les adequades. Això vol dir, per posar un exemple, que des del punt de vista de l'avaluació, l'avaluació continuada és el model més utilitat per la gent enquestada, fet que concorda amb les expectatives de la institució.

En relació als objectius del fet d'estudiar, dins de l'alumnat de la UOC hi ha dos grans grups: aquelles persones que estudien per aprendre coses per aplicar a la seva feina i aquelles que ho fan per formar-se personalment. Aquesta darrera tendència és la més important i augmenta a mesura que creix l'edat de les persones entrevistades.

La mitjana de dedicació als estudis, al voltant de les 13 hores setmanals per al conjunt de les assignatures, no deixa de ser un fet preocupant de cara a l'assoliment dels rendiments plantejats, especialment quan se sap que la meitat de les persones entrevistades no dediquin més de 10 hores setmanals als seus estudis.

També cal tenir en compte el fet que hi ha un important grup d'estudiants, sobre el 40% del total, que afirma tenir una dedicació irregular als seus estudis. A més a més, s'insinua una tendència a què el temps que es dedica a estudiar a la UOC sigui un temps residual, aquell que queda després de treballar i dedicar-se a la família, fonamentalment.

El seguiment de les diferents assignatures normalment es fa de manera individual i la preferència pel treball en grup és clarament minoritària.

En un altre ordre de coses, l'alumnat de la UOC no es pot qualificar de multitasca en el seu conjunt, tot i que podria haver-hi entre una quarta part i una tercera part de persones que se sentissin bé amb aquest tipus de treball en el conjunt del campus.

El recurs als iguals en el procés d'aprenentatge es divideix pràcticament a parts iguals entre aquelles persones que fan servir aquest recurs i les que no l'utilitzen. De tota manera, aquest recurs als companys i companyes sembla que es lliga molt a la resolució de dubtes i no es presenta com una estratègia d'aprenentatge deliberada.

Els materials preferits continuen sent els textuals, molt clarament per sobre dels hipertextuals, tot i que hi ha una important demanda de materials audiovisuals.

La "lectura" d'aquests materials normalment es fa en petites lectures, segurament no tant per un convenciment en aquest sentit sinó pel fet d'haver d'integrar la formació en la vida personal de cadascú. Relacionat amb això hi ha una important demanda de treballs basats en casos o simulacions.

Pel que fa als recursos, destaca l'important ús del fòrum i l'escassa utilització d'altres mecanismes de comunicació com el correu electrònic, el xat o el telèfon.

Pel que fa a la percepció del professorat, cal dir que aquesta coincideix a grans trets amb la de l'alumnat. De tota manera, els punts de discrepància que s'han detectat es troben, fonamentalment, en una aposta més clara d'aquest col·lectiu pel treball en grup, pel material hipertextual i audiovisual i l'estudi de casos. És possible que el professorat s'imagini l'alumnat com a menys multitasca del que en realitat és, però aquest punt caldria aprofundir-lo una mica més en properes recerques.

Finalment, cal dir que l'estudi de l'alumnat més jove no sembla indicar canvis de tendència importants pel que fa a les maneres d'estudiar en els propers anys.

Discussió

Les conclusions d'aquest estudi han de ser preses forçosament amb una bona dosi d'escepticisme, en primer lloc pel simple fet d'aplicar rigorosament el dubte metòdic, però també perquè podria ser que les persones que varen contestar les diferents enquestes tinguessin en comú alguna característica que les fes més proclius a participar en aquest tipus de qüestionaris.

En aquest sentit, la mostra amb què s'ha treballat presenta un índex de feminització del 62%, quan les dades estadístiques de què es disposava per al curs passat situaven aquest índex en un 48% a la UOC. ¿És possible que homes i dones tinguin comportaments diferents i que això hagi pogut tenir algun tipus d'incidència en els resultats obtinguts? Francament, poca cosa en podem dir, tot i que sembla que aquestes diferències per raó de gènere no són significatives.

No obstant i aquesta prevenció, els resultats obtinguts han de servir per donar pistes de cara als processos d'innovació docent que es vulguin posar en marxa en els propers anys. Potser caldria aconsellar a les persones encarregades d'aquesta planificació futura un esperit crític i una posada en guàrdia constant davant del perill d'extrapolar els resultats d'alguns estudis fets en el marc nord-americà. És possible que el que estigui passant als Estats Units no es reproduïxi al nostre país.

També cal aconsellar cautela davant dels resultats obtinguts perquè hores d'ara es fa molt difícil preveure l'evolució sociodemogràfica de l'alumnat de la UOC en els propers anys. Per parlar d'una dimensió prou accessible com és l'edat, ¿l'alumnat del futur serà més jove o més gran que l'actual? Potser més divers, o, tot al contrari, més homogeni? Segurament l'edat podria ser un bon indicador d'altres dimensions personals, com ara els interessos i expectatives personals de l'alumnat. Si és així, un alumnat de major edat podria voler dir unes persones més interessades a aprendre pel gust d'aprendre i menys preocupades per la necessitat d'assolir un títol determinat. Sembla ser que en alguns estudis aquesta tendència ja s'està començant a notar.

De tota manera, cap universitat hauria de plantejar les seves estratègies en funció únicament de les demandes del seu alumnat. Les universitats en general i la UOC en particular haurien d'apostar per un model pedagògic i didàctic que es consideri adequat, que sigui compartit per la majoria del professorat i dels gestors i gestores acadèmics i que es basi en la qualitat dels processos i dels resultats. No es pot deixar que sigui el mercat qui digui com seran els estudis dels propers anys: que l'alumnat no se senti còmode treballant en grup no vol dir que aquesta no sigui la millor estratègia d'aprenentatge i, per tant, cal fins a cert punt desvincular el model d'innovació docent de les tendències del mercat.

En tot cas, però, el *mercat* cal conèixer-lo i aquest ha estat l'objectiu final que ha guiat aquesta recerca.

Perspectives d'investigació

Aquesta recerca no és un punt i final. És un punt d'inici de tot un seguit de noves preguntes que caldria continuar investigant acuradament. Sembla que no hi ha importants canvis a la vista; aquesta és la conclusió principal pel que fa a una projecció en el futur més immediat. Però això no vol dir que aquests canvis no es puguin produir i que no haguem d'estar amatents a la seva aparició. Pot ser que aquests canvis estiguin latents esperant un context més favorable per manifestar-se; fins i tot que les persones entrevistades no en siguin conscients.

Potser algun dia un fantasma recorrerà Europa, el fantasma dels nous estudiants. Perquè no ens agafi desprevinguts cal que la universitat, investigadora per antonomàsia, esdevingui encara més objecte d'estudi.

Bibliografia

- Brown, John Seely (2002), "Growing up digital". *USDL Journal*, vol. 16, núm. 2. Disponible a http://www.usdla.org/html/journal/feb02_issue/article01.html.
- Carlson, Scott (2005): The Net Generation Goes to College. <http://chronicle.com/free/v52/i07/07a03401.htm>. Data de consulta 18 de gener de 2008.
- Connor, Peter (2007) *Teaching "Millennials" (01): First, Who Are They?* Document electrònic disponible a <http://tilt.colostate.edu/mti/tips/tip.cfm?tipid=48> Data de consulta 17 de febrer de 2008.
- Dede, Chris (2006), *Planning for Neomillennial Learning Styles: Implications for Investments in Technology and Faculty*. Document electrònic disponible a <http://www.educause.edu/PlanningforNeomillennialLearningStyles:ImplicationsforInvestmentsinTechnologyandFaculty/6069> Data de consulta 16 d'abril de 2008.
- Garito, Maria Amata (2008): *L'université du futur vers un processus d'enseignement-apprentissage intégré et ouvert. Le défi pour l'Université dans la société de la connaissance*. Document disponible a <http://www.inrp.fr/Acces/Biennale/5biennale/Contrib/162.htm> Data de consulta 14 de gener de 2008.
- McNeely, Ben (sd): *Using Technology as a Learning Tool, Not Just the Cool New Thing*. Document electrònic disponible a <http://www.educause.edu/ir/library/pdf/pub7101d.pdf> (data de consulta 16 de gener de 2008).
- Oblinger, Diana (2003): *Understanding the new students*. Document digital disponible a <http://www.educause.edu/ir/library/pdf/ERM0342.pdf> (data de consulta 16 d'abril de 2008)
- Prensky, Marc (2001), "Digital natives, digital immigrants". *On the Horizon* (NCB University Press, Vol. 9 No. 5, October 2001). Disponible a <http://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>
- Raines, C. (2002). *Managing Millennials*. Document electrònic disponible a <http://www.generationsatwork.com/articles/millennials.htm> Data de consulta 22 de gener de 2008.

Annexos

1 - Preguntes de la fase qualitativa (exploratòria)

Tria una assignatura que estiguis cursant actualment a la UOC i contesta les següents preguntes:

Objectiu 1: els diferents objectius dels estudiants

Quin o quins objectius t'has plantejat per aquesta assignatura?

Per quin motiu t'has plantejat aquest(s) objectiu(s)?

Objectiu 2: estratègies que s'utilitzen per assolir els objectius

En relació als objectius plantejats anteriorment, quines estratègies d'estudi (en sentit ampli) fas servir per assolir-los?

Et sembla que les estratègies són les adequades?

Objectiu 3: el temps de dedicació

Podries explicar quina és la teva dedicació a aquesta assignatura? Molta, poca?

Quantes hores, aproximadament?

Les distribueixen de manera regular o és molt diferent d'una setmana a una altra?

Si és diferent, de què depèn?

Objectiu 4: Utilització de xarxes d'iguals

En aquesta assignatura, treballes en grup o individualment?

Treballar així (en grup o individualment) et dóna millor rendiment o no; o més problemes?

Utilitzes els companys i companyes de classe per alguna cosa?

Objectiu 5: Model d'estudi ideal

Si poguessis triar, quin seria el teu model d'estudi ideal? És a dir, quin tipus de metodologia t'agradaria que el consultor o consultora et proposés per superar aquesta assignatura?

Si vols deixar algun comentari... (m'hauries de deixar el mail, perquè si no no puc saber qui ets)

2 - Respostes a les entrevistes exploratòries

**Pensa en una assignatura que estiguis cursant a la UOC
Quin o quins objectius t'has plantejat per a aquesta assignatura?
Per quin motiu t'has plantejat aquest(s) objectiu(s)?**

Superar-la i fer-me una composició mental d'allò que va passar fa temps. Per un enriquiment personal. Tenia necessitat de donar sortida a una inquietud interna.

La llicenciatura de psicologia en general (de forma global) me l'he plantejada perquè m'atrau molt la carrera i vull compaginar-la amb la formació que ja tinc com a advocada. Crec que ambdues carreres poden anar molt lligades i beneficiar-se la una de l'altra.

Els objectius que m'he plantejat, bàsicament són aprovar i treure'n alguna cosa que pugui aplicar de forma pràctica en el meu dia a dia.
Al principi la UOC va ser un espai per a mi. Vaig començar el cicle molt motivada, però l'estructura de les assignatures i la seva posada en pràctica m'han desencisat. De manera que ara tan sols vull fer el mínim d'esforç necessari.

---

l'objectiu principal es aprovar-la,per poder acabar aquest semestre la diplomatura.

El que pretenc amb aquests estudis es aprofundir en els meus coneixements humanístics, sobre tot d'història, filosofia i antropologia.

En aquesta assignatura en concret, busco conèixer amb més profunditat altres cultures i maneres de entendre el mon i al home.

Satisfereix curiositat

Normalment a l'escollir una assignatura em guio per la seva correlació amb la resta, no penso en quina em fa més gràcia, tan sols portar una continuïtat i no perdre el fil. L'objectiu es entendre el millor possible el seu concepte i poder-ho aplicar a la meva feina, ja que moltes vegades m'ajuden a l'hora de treballar. Per això he escollit Empresarials, perquè es una bona ajuda per la meva carrera professional i a la vegada estar actualitzat.

Aprovar, Vaig suspendre la validació de AC el darrer semestre i aquesta és la darrera assignatura de Dret.

L'objectiu principal de la carrera és assolir nous coneixements que en el meu treball no puc assolir. Un altre objectiu és poder veure diferents punts de vista d'una empresa (els seus departaments).

Aquests motius se m'han plantejat perquè vull conèixer més enllà del meu treball diari. Veure si hi han altres matèries desconegudes que siguin més atractives per a la meva persona.

L'objectiu principal és superar-la però sobretot divertir-me o sentir-me bé mentre aprenc a superar-la. Segueixo sempre aquests objectius perquè:

1. Voldria acabar la carrera, encara que no tinc cap pressa especial perquè estudio pel plaer d'aprendre.
2. Vull gaudir sabent més i millor del tema que trio

Pensa en la teva manera d'estudiar a la UOC.

En relació als objectius plantejats anteriorment, quines estratègies d'estudi (en sentit ampli) fas servir per assolir-los?

Et sembla que les estratègies són les adequades?

Em miro l'assignatura com un tot global. Tracto de donar respostes relacionades amb altres conceptes inclús d'altres assignatures per donar coherència a les respostes.

Penso que si en principi donen resultats tan en notes com en els objectius interns que m'he plantejat.

No crec que ESTRATEGIA sigui la paraula per definir la meua forma d'estudi. Simplement perquè faig el què puc i quan puc. Això vol dir que planifico molt poc i llegeixo els mòduls en les estones que tinc "lliures", com si es tractés d'una novel·la que m'enganxa.

No crec que sigui la forma més adequada però sí és el què jo faig i el què de moment, em funciona.

A l'inici, des d'un bon començament m'implicava en les feines pràctiques. Actualment, vaig a última hora. Sé que no és l'estratègia més adequada però la desmotivació pot més que jo.

---

les estratègies és fer avaluació continuada i fer tots els exercicis i totes les pac. crec que aquestes estratègies son adequades.

Llegeixo els apunts, però el que més m'interessa són els llibres, tant de la bibliografia recomanada, com els que ens obliguen a llegir.

El que pretenc es bastir una estructura bàsica de coneixements, sobre la que poder construir allò en el que estic més interessat.

No, no tinc clar què estudiar

Per suposat utilitzo la avaluació continuada, una manera de treballar al material i a la vegada entendre el que estàs fent i no pas memoritzar blocs d'informació per després oblidar-ho tot. Crec que és la millor manera, estudiar a distància i a la vegada treballar, moltes vegades es difícil. S'ha de seguir una pauta.

Lectures del Mòdul i Material complementari. (Molt Poc). Relectures i realització de la Pac

---

Sincerament l'estratègia d'estudi de la UOC m'ha permès estudiar d'una manera que en una altra Universitat no ho hagués pogut fer, com per exemple, tenir uns exàmens (PACs) que et fan treballar dia a dia i que no et fan deixar-ho tot per a l'últim moment.

L'estratègia és molt adequada per al sector al que va dirigit (persones que volen estudiar una carrera i que estan treballant)

Les meves estratègies són només una: regularitat. Si deixo que els dies passin sense seguir els correus o les observacions dels professors, em perdo i acabo deixant l'assignatura.

Sí, crec que és essencial ser regular, estar al cas, intervenir als fòrums, parlar amb el professor, etc.

Podries explicar quina és la teva dedicació a aquesta assignatura? Molta, poca? Quantes hores, aproximadament? Les distribueixen de manera regular o és molt diferent d'una setmana a una altra? Si és diferent, de què depèn?

Moltíssima li dedico moltes més hores de les que marquen les PACs. No ho he contat però diria que gairebé el doble del que diuen.

És molt diferent la distribució i depèn primer del temps que tinc lliure tan de quantitat com de franges horàries i haig de reconèixer que també depèn de l'interès que hem suscita la PAC. Curiosament com més difícil em sembla més m'atreu i més temps li dedico.

La meva dedicació a les assignatures depèn sempre de les pròximes PACs que hagi d'entregar. La dedicació a cadascuna d'elles varia d'una setmana a l'altra sempre depenent del què he dit, l'entrega de PACs. No sabria dir quantes hores hi dedico. És una dada molt aleatòria.

Aprofito les hores de viatge (una i mitja al dia) que tinc per estudiar. Si hi ha una entrega a prop, unes 3 hores al dia, si no, mitja o una hora. El meu horari no em permet distribuir-les d'altra manera que als vespres.

---

molta dedicació, unes dues hores o més diàries (els idiomes has de dedicar molt de temps)

Es molt diferent. Depèn de la meva disponibilitat tant per la feina (que no es de funcionari, amb un horari), com de la dedicació familiar (estic separat, i també és molt variable)
De mitja diria que dedico unes 10 hores setmanals.

Poca. Molt diferent d'una setmana a l'altra.

Intento dedicar-hi lo mateix cada setmana, principalment Divendres tarda i la resta de cap de setmana. Els dies de cada dia per mi es molt difícil, surto a les 7 del matí i torno a casa a les 21h. Per totes les assignatures el tracte es el mateix.

Dedicació mitjana unes 5 hores a la setmana distribuïdes en tres cops.

La dedicació és de 12 hores per PAC.

Les distribueixo de forma molt irregular degut a què tinc altres assignatures o estudis (idiomes)

Hi ha assignatures que demanen més dedicació que altres i sovint no es corresponen amb el nombre de crèdits. L'assignatura en què penso em demanava unes dues o tres hores setmanals però des del principi fins a la fi del semestre. Intento distribuir-les regularment, però les vacances i els viatges alteren les rutines.

Si poguessis triar, quin seria el teu model d'estudi ideal?

És a dir, quin tipus de metodologia t'agradaria que el consultor o consultora et proposés per superar aquesta assignatura?

Penso que el sistema que utilitzem aquí és molt adequat, com a mínim a mi em va força bé. Potser jo no seria tan restrictiu a l'hora de no donar informació sobre les PACs crec que si poguéssim debatre sobre el contingut seria més interessant.

El meu model d'estudi ideal no existeix. Ja m'està bé la manera de funcionar que tinc fins ara. No obstant, no nego que si disposés de més temps, m'agradaria fer-me un planning de manera que dediqués cada dia unes hores determinades a estudiar. Però com que no puc planificar (per raons personals, professionals i familiars), ja funciono bé com ho faig ara, tot i ser un pèl desordenat.

El meu model d'estudi ideal seria molt més personalitzat. Un seguiment per part del tutor més per a cada alumne. Comentant els errors de les pràctiques o remarcant-ne punts per millorar.

---

el mètode d'avaluació continuada amb les pac el trovo perfecte.

Ademés del que ja està establert, crec que seria molt convenient (inclús penso que imprescindible), que hi hagués una part de àudio (cd, cintes magnetofòniques, una emissora de radio), i també la possibilitat de punts de trobada periòdics per els que podessin fer-ho. Penso que els debats només per escrit, son incomplets. També es necessari per poder saber com es pronuncien alguns noms propis.

Triar els terminis de lliurament durant un període de temps

La veritat es que en conjunt es molt complert, però cal fer referència a un punt molt important, la resposta del consultor a l'estudiant quan aquest últim li fa una pregunta a la seva bústia, la velocitat de resposta és lenta, fins a un cert punt en el que almenys jo ja no faig cap pregunta a cap consultor, ja que un cop he rebut la resposta, o be ja he entregat la PAC o ja ho he resolt per mi mateix. Inclús es millor preguntar a algun company.

Potser alguns casos concrets no avaluables....

La metodologia crec que és molt adequada.

M'agradaria que els consultors seguissin demanant els treballs dins de certs terminis, com ja fan ara, tot i seguint l'evolució de cada alumne i ajudant-lo si cal. El que eliminaria totalment són els fòrums obligatoris: sovint esdevenen l'escenari de monòlegs interminables que només serveixen per exhibir els egos personals. Un fracàs, pel meu gust.

Treballar així (en grup o individualment) et dóna millor rendiment o no; o més problemes? Utilitzes els companys i companyes de classe per alguna cosa?

Individualment. Crec que em dona millors resultats. Moltes vegades entro al forum i també és força interessant però el treball individual m'és molt satisfactori ja que els resultats em donen orgull personal.

Només per donar-los consells, o respondre dubtes que tinguin o demanar dubtes que tinc jo.

He treballat en grup i ara mateix estic treballant de manera individual. Treballar en equip crec que enriqueix molt perquè no aprens només de l'assignatura sinó que aprens també molt dels companys. També és cert que pot ser perillós treballar en equip quan n'hi ha dos que treballen molt i dos que no fan pràcticament res.

Els assignatures de treball en grup, són un problema per a la distribució del temps. Però en el fons, permeten que t'esforcis més en cada pràctica. L'ús dels companys, és el mínim, al fòrum i per alguna consulta.

---

treballo individualment, tot i que en d'altres assignatures ho faig en grup. personalment prefereixo individual, i utilitzant el fòrum i els companys per resoldre dubtes.

Treballo individualment.
Crec que el treball en grup seria més enriquidor.
Utilitzo els companys de classe només per els debats, però crec que es insuficient.

Individual

Fins ara totes les assignatures que he realitzat ha estat individualment, si en algun moment tingués que treballar en grup, no dubto que amb el sistema de auto-estudi, això pot ésser prou complicat, no tothom te la mateixa disponibilitat. En referència als companys, la veritat es que no els faig servir molt.

---

individualment. No utilitzo a cap company.

El treball és individualment. Prefereixo l'estudi individual degut a què treballo en l'assignatura quan puc.

M'agrada treballar tota sola perquè fer-ho en grup complica la feina, és clar. En canvi, si tinc dubtes, sí que consulto amb els companys.

Si vols deixar algun comentari... :

A mi aquest sistema més molt interessant em permet fer la meva vida amb els meus horaris, etc... i a més acomplir una inquietud personal de fa molt temps.

Crec que he respost dues vegades...

Vull destacar que en general m'agrada molt el sistema UOC, si no fos per aquesta Universitat, jo no podria estar cursant ara mateix una diplomatura. La veritat és que tothom està fent un treball molt bo, inclús vosaltres buscant millorar el sistema.

Molt agraït.

El sistema de treball de la UOC em sembla molt correcte. El professorat també el considero molt adient.

La UOC m'encanta. Només voldria que els professors oblidessin l'obligació d'intervenir als fòrums un nombre determinat de vegades i posant notes que són, al capdavall, absurdes.

3 – Enquesta alumnes

p1: Pensa en una assignatura que estiguis cursant a la UOC. 1 - Quin o quins objectius t'has plantejat per a aquesta assignatura?

- Aprovar l'assignatura
- Aprendre coses per formar-me personalment
- Aprendre coses per aplicar a la meva feina
- Altres

p2: En una escala de l'1 al 10, quanta planificació dediques als teus estudis?

p3: Quina metodologia utilitzes normalment?

- Avaluació continuada
- Examen final
- Altres

p4: Et sembla que les estratègies que fas servir són les adequades per aconseguir els teus objectius?

- Sí
- No

p5: En una escala de l'1 al 10, podries explicar quina és la teva dedicació a aquesta assignatura?

p6: Quantes hores setmanals dediques, aproximadament, al total d'assignatures que curses a la UOC?

p8: La distribució d'aquestes hores durant la setmana, és regular o irregular?

- Molt regular
- Regular
- Irregular
- Molt irregular
- Altres

[Sólo responda esta pregunta si usted respondió 'Molt irregular' o 'Irregular' a la pregunta 'p8 ']

p8: Si aquesta distribució és irregular, de què depèn?

p9: En quin moment estudies?

- Matí
- Tarda
- Nit
- Cap de setmana

p10: En una escala de l'1 al 10, com valoreu els següents recursos del campus?

Fòrums	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Treball en grup	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Xat	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

p11: Com acostumes a treballar, en grup o individualment?

- Individualment
- En grup
- Altres

p12: Què et sembla que et dóna millor rendiment, estudiar en grup o individualment?

- En grup
- Individualment
- Altres

p13: Digueu si estàs d'acord o no amb les següents sentències...

- Considero que treballar en grup és més arriscat que treballar individualment
- Prefereixo el text al gràfic
- Prefereixo estudiar amb materials en pdf o impresos, abans que en format hipertextual (material web)
- Prefereixo treballar en xarxa o en equip a fer-ho sol
- Prefereixo treballar amb un cas abans que treballar amb documents més informatius

p14: Digueu si estàs d'acord o no amb cadascuna de les sentències...

- Puc estudiar mentre faig altres coses, com veure la tele, escoltar música...
- Estudiar en un campus virtual em permet expressar millor el que sento i penso
- Considero que el campus ha de funcionar de manera que no m'obligui a connectar-me a cap hora o dia en concret.
- Les pacs que més m'han agradat durant la meua carrera han estat aquelles en què m'he divertit més.
- Intento utilitzar el que se'm demana per aprendre coses que m'interessen personalment, encara que no siguin les que toquen.

p15: Digueu si estàs d'acord o no amb les següents afirmacions...

- M'agrada fer diverses activitats alhora (pacs).
- Estudio a la UOC perquè m'agrada el seu model educatiu
- M'agradaria que al campus hi hagués més material d'estudi en format audiovisual.
- Estudio a la UOC perquè no tinc cap altra opció.
- Prefereixo fer una pac i no començar la següent fins que la tingui acabada.

p16: Durant els teus estudis, utilitzes espontàniament l'ajut dels teus companys i companyes de classe?

- Sí
- No

[Sólo responda esta pregunta si usted respondió 'Sí' a la pregunta 'p17 ']

p17: Podries especificar perquè utilitzes els teus companys i companyes?

p18: T'agrada estudiar més d'una matèria alhora?

- Sí
- No

p19: En una escala de l'1 al 10, fins a quin punt sents que a la UOC pots construir el teu propi itinerari acadèmic?

p20: A l'hora d'estudiar, què prefereixes...

- Anar de les coses abstractes a les concretes
- Passar del concret a l'abstracte
- M'és indiferent
- Altres

p21: En el teu cas, estudies a la UOC perquè no tens altra opció?

- Sí
- No

p22: Des del teu punt de vista, el nivell d'interacció del campus és...

- Massa elevat
- Suficient
- Insuficient
- Altres

p23: Quan llegeixes el material d'un tema, ho fas tot d'una tirada o en petites lectures?

- Tot d'una tirada
- Amb petites lectures

p24: En assignatures on no hi ha debats obligatoris, tendeixes a fer servir el fòrum per veure com s'han de resoldre algunes activitats, buscar-hi pistes, etc.?

- Sí
- No

p25: Durant aquest curs, quantes vegades has fet servir el xat per comunicar-te amb altres companys de classe?

p26: Durant aquest curs, quantes vegades has fet servir el xat per comunicar-te amb altres companys de classe, durant aquest curs?

p27: Durant aquest curs, quantes vegades has fet servir el telèfon per estudiar amb companys de la teva classe?

p28: Quantes vegades has quedat presencialment amb algun company o companya per treballar alguna matèria de la UOC, durant aquest curs?

p29: Ets un home o una dona?

- Home
- Dona

p30: Quina edat tens?

p31: El teu lloc de residència és...

- Rural
- Urbà
- Altres

p32: Et consideres estudiant a temps parcial o a temps complet?

- A temps parcial
- A temps complet

p33: Consideres que la teva manera d'estudiar és regular en el temps?

- Sí
- No

p34: Actualment...

- Treball a jornada completa
- Treball mitja jornada o menys
- No treball
- Altres

p35: tens persones al teu càrrec, tan descendents com ascendents?

- Sí
- No

p36: A quina edat vares ingressar a la universitat (qualsevol)?

p37: Quants anys tenies quan vares matricular-te en aquests estudis a la UOC?

p39: Per quina via hi vares accedir: Batxillerat, Cou, FP, majors 25 anys, altres

p38: Actualment, quins estudis estàs cursant a la UOC?

p39: Quin nivell d'estudis previs tens acabats?

- Primaris
- Secundaris
- FP de segon cicle
- Diplomatura
- Llicenciatura
- Màster, doctorat, postgrau

4 – Enquesta professorat

P1: Pensa en els alumnes d'una de les teves assignatures. En una escala de l'1 al 10, podries dir quina és la seva dedicació a aquesta assignatura?

P2: Normalment, quina metodologia d'ensenyament utilitzen els teus alumnes?

- Avaluació continuada
- Examen final

Comenti la seva opció aquí: (opcional)

P3: Et sembla que les estratègies que fa servir el teu alumnat són les adequades per aconseguir els objectius plantejats en la teva assignatura?

- Sí
- No

P4: Quantes hores setmanals aproximadament creus que dedica un estudiant mitjà a l'estudi del total d'assignatures que cursa a la UOC?

P5: La distribució per part de l'alumnat d'aquestes hores durant la setmana, et sembla que és regular o irregular?

- Molt regular
- Regular
- Irregular
- Molt irregular
- Altre

P6: En una escala de l'1 al 10, com creus que el teu alumnat ha valorat els següents recursos del campus?

Fòrums	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Treball en grup	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Xat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

P7: En una escala de l'1 al 10, fins a quin punt als teus alumnes els agrada treballar de manera col·laborativa?

P8: A l'alumnat se li ha fet aquesta pregunta: *Com acostumes a treballar, en grup o individualment?* Què creus que haurà respost majoritàriament?

- Individualment
- En grup
- Altre

P9: I com haurà respost aquesta pregunta: Què et sembla que et dóna millor resultat, estudiar en grup o individualment?

- En grup
- Individualment

Comenti la seva opció aquí: (opcional)

p10: Digues si et sembla que l'alumnat haurà estat d'acord amb què...

- Considero que treballar en grup és més arriscat que treballar individualment
- Prefereixo el text al gràfic
- Prefereixo estudiat amb materials en pdf o impresos a fer-ho en format hipertextual (format web)
- Prefereixo treballar en xarxa o en equip a fer-ho sol/a
- Prefereixo treballar amb un cas abans que treballar amb documents més informatius

p11: Digues si et sembla que l'alumnat haurà estat d'acord amb què...

- Puc estudiar mentre faig altres coses com veure la tele, escoltar música...
- Estudiar en un campus virtual em permet expressar millor el que sento i penso
- Considero que el campus ha de funcionar de manera que no m'obligui a connectar-me a cap hora o dia concret
- Les pac que més m'han agradat durant la meva carrera han estat aquelles en què m'he divertit més
- Intento utilitzar el que se'm demana per aprendre coses que m'interessin personalment, encara que no siguin les que toquen

p12: Digues si et sembla que l'alumnat haurà estat d'acord amb què...

- M'agrada fer diverses activitats alhora (pacs)
- Estudio a la UOC perquè m'agrada el seu model educatiu
- M'agradaria que al campus hi hagués més material d'estudi en format audiovisual
- Prefereixo fer una pac i no començar la següent fins que la tingui acabada
- Estudio a la UOC perquè no tinc cap altra opció

p13: Creus que durant els teus estudis l'alumnat utilitza espontàniament l'ajut dels seus companys i companyes de classe?

- Sí
- No

p14: Creus que al teu alumnat li agrada estudiar més d'una matèria alhora?

- Sí
- No

p14: En una escala de l'1 al 10, pots dir fins a quin punt la UOC permet construir el propi itinerari dels diferents alumnes?

P15: A l'hora d'estudiar, què prefereix l'alumnat...

- Anar de les coses abstractes a les concretes
- Passar del concret a l'abstracte
- Li és indiferent

Comenti la seva opció aquí: (opcional)

[Respongui només aquesta pregunta si vostè ha respost 'Sí' a la pregunta 'p4 ']

P16: Com consideres que es podrien millorar les estratègies d'ensenyament aprenentatge en la teva assignatura?

P17: Si et plau, de quins estudis ets professor o professora a la UOC?